

פ ו ר ו ט ו ק ו ל
 ישיבה נח/שכח של הממשלה
 ח' באלול תשכ"ח -
 1.9.68

נכחו השרים: ל. אשכול - יו"ר, א. אבן, י. אלון, י. אלמוגי, מ. בגין, י. בורג,
 מ. בנטוב, י. כרזילי, ח. גבתי, י. גלילי, מ. דיין, ז. ורהפטיג,
 י. ישעיהו, מ. כרמל, פ. ספיר, מ. קול, ח.מ. שפירא, י.ש. שפירא,
 א. ששון.

נעדרו השרים: ז. ארן,
 י. ספיר (בח"ל)
 ז. שרף (בח"ל)

י. עוזאי - מזכירת הממשלה
 י. הרצוג - המנהל הכללי, משרד ראש הממשלה

סדר היום: 707. שחרור מטוס "אל-על" ואנשיו
 708. נסיעות שרים
 709. מכירת נשק
 710. מינוי מזכיר הממשלה
 711. סקירות
 712. קליטת יהודי צ'כוסלובקיה
 713. מינויים למליאת רשות השידור
 714. אירועי יום העצמאות תשכ"ט
 715. שיקום בתי העלמין על הר הזיתים וליד הר ציון
 716. זכויות לשרים לשעבר
 717. הקמת מרכז כפרי בגוש עציון.

707. שחרור מטוס "אל-על" ואנשיו

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני פותח את הישיבה.

לולא הרדיו וסוכנויות הידיעות למיניהן יכולתי להגיד בפתיחת הישיבה שאיש בשורה אני. בכל אופן, בשורה זו ידועה כבר לכל, אבל בישיבת הממשלה זה מופיע בפעם הראשונה ורצוי שזה יירשם.

עברו מאז חטיפת המטוס ל"ט ימים. לולא זה היה נגמר כך, מי יודע איך היה נגמר. ודאי שהיה נגמר באיזה אופן שהוא.

אני בטוח שכולנו שמחים ושותפים לשמחת אנשי הצוות וכל האנשים אתם, אבל בעיקר אנשי הצוות שזה מתפקידם לשאת ולהחזיר אנשים שלמים ובריאים. שמענו את התשובות לשאלות, אני מוכרח להגיד לכם שהקברניט אברבנאל בחשובותיו לשאלות העתונאים מצא מאד חן בעיני, גם במה שענה וגם במה שלא ענה. הבוקר הבינונו מדבריהם שהם בכל זאת לא היו "אורחים" כל כך רצויים. אבל כל זה עבר וטוב שזה עבר בצורה כזאת.

ברצוני לומר, חברי הממשלה יודעים זאת, שהוכנסנו, או שהממשלה נתנה עצמה להיכנס לענין על ידי ממשלת איטליה, ומגיע לה "ישר כוח". אין ספק שכל מה שקשור בזה, הדברים שהיו בינינו ובין ממשלת איטליה, עם סיום העניין הזה, אנחנו ודאי נקיים את זכרון הדברים ככתבו וכלשונו.

אני בזה רוצה לציין בקיצור את עצם הדבר, אבקש את השר כרמל, מאחר שהוא בילה ליל שימורים ברומא, ודאי שיש לו להוסיף דברים טריים. אני מבקש מאד להצמצמם בדברים, כי היום אנחנו נשב רק עד 12:30.

שר התחבונה מ. כרמל:

משפטים ספורים. אני רוצה קודם כל למסור לממשלה את תודת האנשים שהשתחררו. נפגשתי אתם ברומא, וטסתי אתם הנה חזרה, והם היו מלאי הוקרה לפעילות האינטנסיבית של הממשלה. בחלק האחרון של ישיבתם שם הם קלטו את הדברים בדיו - בסוף היה להם גם רדיו - ושמעו מה שנעשה, בייחוד לאחר מה שהם שמעו ברומא על הפעילות המקפת של הממשלה בתחומים שונים, הם היו מלאי הערכה.

כולם בריאים ושלמים, הם יצאו איתנים ברוחם ומוכנים לשוב לעבודה אחרי חופש קצר שחברת "אל-על" מעניקה להם.

אני מסכם את הפעילות שלנו במשך שלושים וחשעה ימים אלה באופן חיובי מבחינת התוצאות. זו הייתה פעילות מדינית מקפת ביותר בקרב כל גורמי התעופה והממשלות, ובייחוד יש לציין לדעתי - כפי שאמר ראש הממשלה - את ממשלת איטליה, שטוחה במשך כל הזמן, כמעט ללא הפסק לשחרור העצורים.

אני צריך לציין במיוחד את פעילות איגור הטייסים. החבר לי, מה שכבר מסרתי לממשלה בשבוע שעבר, שהטייסים מסרו לנו כי אם עד סוף החודש האנשים לא ישוחררו הם יפעילו את החרם. גם הטייסים השווייצריים שגילו חולשה מסוימת, היו הפעם מאד נמרצים, וכן גם הצרפתים, דבר שהיתה לו השפעה גדולה.

אני צריך לציין, וזאת דווקא למרות היחסים המשובשים בינינו ובין צרפת, שחברת "אייר פראנס" מילאה תפקיד נכבד למדי, גם בלחץ על ממשלת אלג'יריה באורח ישיר וגם באמצעות "אייר אלג'יריה" וכפי שיכולתי לעמוד על כך בכל מיני פגישות, חכרת "אייר פראנס" היתה גורם לפעולה של משרד

החוץ הצרפתי, על מנת שלא יהיה גורם מעכב לגבי הפעילות. על כל פנים, חברת "אייר פראנס" נתנה לטייסים הצרפתיים את מלוא האפשרות, בכל אשר נוגע לעניין החרם, עד אשר המטוס ישוחרר, והם היו די איתנים בעמדתם.

בסוף ברצוני לאמר, כמובן שהסיום הזה מחליש לדעתי את האפשרות של חטיפה נוספת. היתה התעוררות גדולה, ואלג'יריה נאלצה, למרות נסיונות סחיטה למיניהם, לשחרר את כל האנשים, וסמוך מאד לזה גם את המטוס. אף על פי כן, אנחנו לא צריכים להתרשל במה שנוגע לסידורי בטחון בעתיד על כל צורותיהם לגבי כל האפשרויות שתיתכנה, כל עוד אנחנו נמצאים ביחסי איבה כאלה עם הערבים.

בשבוע הבא אביא בפני הממשלה הצעה, שהממשלה תאשר עקרונית את אמנת טוקיו של יאט"ה, אשר מטפלת בעניין זה. בין השאר יש סעיף באמנה זו האומר: -

"כאשר אדם מנסה באופן בלתי חוקי להשתלט על מטוס או שפעולה כזאת עומדת להתבצע, תנקוט כל מדינה, חברה לאמנה, את האמצעים המתאימים כדי להחזיר את השליטה במטוס למפקד החוקי, או כדי להבטיח את שליטתו במטוס".

"במקרים הנ"ל, חברות האמנה בהן המטוס נוחת ירשו לנוסעים או לצוות להמשיך בדרכם במהירות האפשרית, ויחזירו את המטוס ומטענו לאנשים שבאופן חוקי זכאים להחזיק בו".

אמנה זו תחייב את כל החברות, ביניהן גם את

אלג'יריה ומדינות ערב.

שר השיכון ט. בנטוב:

אם יחתמו.

שר התחבורה ט. כרמל:

אם יהיה המינימום הנחוץ ו-12 מדינות יחתמו על האמנה היא נכנסת לתוקף ומחייבת את כולן. יתר הפרטים אביא בשבוע הבא.

אני רוצה להביע קורת רוח, ואני חושב שזו קורת רוח של כל הממשלה, שהעניין נגמר כאשר נגמר, ונמנעה מאתנו הסתבכות גדולה שיכלה להיות, אילולא שחררו האנשים והמטוס, כי לא היינו יכולים בשום פנים ואופן להשלים עם מצב כזה.

שוב אני צריך לציין לא רק את אנשי החוץ שטרחו בזה, גם את כל אלה שטרחו מבפנים, וקודם כל אנשי משרד החוץ שהיו מאד פעילים, שר החוץ וחבר עוזריו, אנשי משרד התחבורה, חברת "אל-על", ואיגוד הטייסים הישראליים עצמו שכל הזמן טיפל בזה בחוץ לארץ.

שר החוץ א. אבן:

אני שותף כמובן לסיפוק הנפש שהובע על סיום המבצע, שהיה כרוך במאות שעות עבודה מדינית. על ידי זה המאמץ היום-יומי יכול להיות עכשיו מוקדש ומתפנה למשימות אחרות.

עלי לציין, וחשוב שזה יצויין גם בממשלה, כי השחרור של הצוות, השחרור של האנשים וגם השחרור של המטוס, הושג לפי הסיכום שהממשלה קיבלה ב-6 באוגוסט, על פי זכרון דברים מסויים מבלי שנוספה מילה ומבלי שנגרעה מילה.

יש שניים-שלושה פרטים לגבי השלב האחרון שיש להם

משמעות מדינית.

קודם כל, לדאבוני נסתים המבצע תוך מתיחות מסוימת בינינו לבין המזכיר הכללי של האו"ם. מעשה שהיה כך היה: ממשלת איטליה הודיעה לנו, כי השחרור הכולל מתבצע לפי אותו זכרון דברים שנקבע ב-6 באוגוסט, כאשר הגיע נציג המזכיר הכללי של האו"ם לאלג'יריה הוא הביא בידו איגרת נמרצת ותקיפה מאד, אולם נתן לעצמו להסתכן בפרטי ההסכם שהוסכם בין ישראל לבין איטליה, עד שאלג'יריה התחילה לחוש שאפשר לסחוט מהמצב יותר, ולתקן את אותו זכרון הדברים.

כאשר הוא הגיע חזרה לניו-יורק הזמין אותו המזכיר הכללי לרן מחדש באותו זכרון דברים, על מנת לתקן אותו לטובת אלג'יריה. אנחנו מחינו נמרצות וממשלת איטליה הרעשה שמים וארץ במדיבה עם המזכיר הכללי של האו"ם, וטענה שזו פגיעה באיטליה לפתוח במשא ומתן על הסכם שנחתם בינה ובין מדינה אחרת, והיא הביעה סירוב מוחלט לקבל טיפול כלשהו.

אני ראיתי להבריק למזכיר הכללי של האו"ם לאמור, שאנחנו לא נעמוד בשום מהלך של משא ומתן נוסף או עיון מחדש באותו זכרון דברים שנחתם, ואם הוא יפתח את החבילה מחדש הוא יהיה נתון (ציטטה באנגלית), כלומר, אחריות כבדה תהיה רוכצת עליו. הוא הזמין את נציגנו בר-רוסי בניו-יורק, והתחיל לומר שהוא אינו מאמין שהשחרור יתבצע על פי אותו זכרון דברים. זה אינו נותן לאלג'יריה שום דבר, אבל איטליה נלחצת, אנחנו נלחצים, וזכרון הדברים לא יעזור.

עוד הוא מדבר ובאמצע הישיבה הגיע פתק שהשחרור של המטוס ושל האנשים הושג על פי אותו זכרון דברים ללא שינוי. ביום ו' מסרנו לאלג'יריה דרך איטליה שאם במשך אותו היום לא נשמע דבר חיובי נראה את זכרון הדברים במסמך שפג תוקפו. היתה הרגשתנו שבלי מצב אולטימטיבי הענין יכול להסחב

ולעבור גלגולים נוספים. ממשלת איטליה תמכה בנו בעמדה זו. כידוע, לממשלה יש ידיעות שגם המטוס, לא רק הנוסעים והצוות, שוחרר, אבל לא קיבלתי ידיעה מפורשת ברומא בענין זה.

שר התחבורה מ. כומל:

אנחנו כבר ראינו את המטוס ברומא.

שר החוץ א. אבן:

למרות זאת זכינו לקרוא הבוקר במאמר "הארץ", שהאלג'ירים יחזיקו את המטוס הרבה זמן כדי לסחוט מאתנו. זה עוד אחד מאותם הדברים שנתברו בפרשה זו.

אשר לעמדתנו - נשארת הודעתנו לממשלת איטליה, שאולי מכל הגורמים שעסקו בענין זה, היה אחד הגורמים שעסק בענין יומם ולילה, ואינני יודע במה עוד עסקה ממשלת איטליה בחודשים אלה. נמסר לנו ע"י דיפלומטים ברומא שזו הפעם הראשונה שממשלת איטליה עובדת עבודה כזאת באוגוסט.

אשר למחווה ולשחרור - הממשלה אינה צריכה לטפל היום בשום דבר. לא מתבקש מאתנו שום דבר המרותק לעצם השחרור. אני מכין שישנה וועדה שתציע לממשלה כיצד נצא ידי החובה שהתחייבנו כלפי ממשלת איטליה, אבל הדבר אינו דחוף היום.

טנן ראש הממשלה והשר לקליטת העליה י. אלוז:

יש לפעמים מאורעות חשובים שהממשלה צריכה לחוות את דעתה עליהם בפומבי. כמו כל יהודי בישראל עקבתי בחשומת לב אחרי הודעות הרדיו והעתונות, ונראה היה לי שהודעתו הקצרה והממצה של ראש הממשלה מיד לאחר פרסום ההודעה על שחרור המטוס, בטאה כל מה שצריך היה צריך לבטא לאחר השחרור. אני חושב שריבוי ההודעות לאחר מכן לא הועיל.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני מציע לא להכנס לויכוח. אמנם כל "המרה לספר ביציאה" הרי זה משובח, אבל אז היה מדובר על יציאת מצרים ולא אלג'יריה. אני מציע לעבור לסדר היום. יש כמה דברים קטנים שאני רוצה לגמור אותם לפני שנעבור לסקירות.

שר החוץ א. אבן:

עוד הערה בקשר עם המטוס. אני מסתייג באופן נמרץ מדברי סגן ראש הממשלה, כאשר הודעות משרד החוץ הישראלי והודעות משרד החוץ האיטלקי תואמו ביניהן, ואם יש הסכם בין ממשלות, הכולל כמה סעיפים של ביצוע והסברה, יש לקיים את ההסכם בכל סעיפיו לרבות הסעיף הנוגע להסברה ציבורית. האיטלקים עמדו במיוחד על איזה רמז, שמה שסוכם בינינו באותו זכרון דברים יקויים ככתבו וכלשונו.

708. נסיעות שרים

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני מבין ששר התיירות והפיתוח יוצא לשוויצריה בענייני מילווה העצמאות, ולבלגיה והולנד ולארצות סקנדינביה בענייני משרד התיירות.

סגן ראש הממשלה ושר לקליטת העליה יוצא בשליחות המגבית המאוחדת לארצות הברית, לדנמרק ואנגליה, כולנו יודעים עד כמה אנחנו זקוקים לכספי המגבית. השר אלון מציע שראש הממשלה ימלא את מקומו.

עלינו גם לתקן החלטה קודמת, ושר הפנים ימלא את מקומו של שר הסעד בעת העדרו מן הארץ ולא שר הדתות.

מ ח ל י ט י ם : א. לאחר נסיעת שר התיירות והפיתוח לשווייץ לפעולה למען מילווה העצמאות ולבלגיה, הולנד וארצות סקנדינביה בענייני משרד התיירות, החל ביום ט"ז באלול תשכ"ח (9.9.68), למשך שלושה שבועות.

שר התחבורה ימלא מקומו של שר התיירות ושר העבודה ימלא מקומו של שר הפיתוח, בעת העדרו של השר מ. קול מהארץ.

ב. לאחר נסיעתו של סגן ראש הממשלה והשר לקליטת העליה לארצות הברית, לדנמרק ולאנגליה בשליחות המגבית המאוחדת ובענייני משרדו, החל ביום י"ג באלול ש"ז (6.9.68), למשך שבועיים.

ראש הממשלה ימלא מקומו של השר לקליטת העליה בעת היעדרו מהארץ.

ג. בחיקון להחלטה מס. 629 מיום ג' באב תשכ"ח (28.7.68), כי
 שר הפנים ימלא מקומו של שר הסעד בעת היעדרו מהארץ (ולא
 שר הדתות כפי שהוחלט בהחלטה הנ"ל).

709. מכירת נשק

ראש הממשלה ל. אשכול:

שר הבטחון מציע לאשר מכירת חלקי חילוף של כלי
 נשק שונים לחברה האמריקנית "איסטון פיירארמס קורפורישן", על ידי חברת "מבצע"
 בסכום של 1,475 דולר. החברה האמריקנית הנ"ל מבקשת לרכוש חלקי חילוף שונים
 בשביל כלי נשק שהיא מוכרת לתעשיית הסרטים ולצרכי ספורט.

משוד החוץ אינו מתנגד לביצוע העסקה.

מ ח ל י ט י ם : לאשר מכירת חלקי חילוף לכלי נשק שונים, לחברה
 האמריקנית "איסטון פיירארמס קורפורישן", ע"י
 חברת "מבצע", בסכום של 1,475 דולר.

710. מינוי מזכיר הממשלה

ראש הממשלה ל. אשכול:

חברי הממשלה כבר יודעים - אני יודע זאת כבר
 שבועות רבים - על בקשתה הנמרצת של מזכירת הממשלה לפרוש מתפקידה.

בהתאם לסעיף 38 לחוק יסוד הממשלה, אני מציע
 למנות את מר מיכאל ארנון לתפקיד מזכיר הממשלה, החל ביום כ"ב באלול תשכ"ח
 (15.9.68).

וועדת המינויים הציבורית החליטה בישיבתה מיום

ד' באלול תשכ"ח (28.8.68) להמליץ בפני הממשלה על המינוי המוצע.

תולדות חייו של מיכאל ארנון הועברו אליכם.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול :

אנחנו נתגעגע מאד ליעל.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אני חושב שהיא תשמח מאד אם גם אתר כך תיגש

אליה.

סגן ראש הממשלה וזהר לקליטת העליה י. אלון :

אני חושב שאנחנו צריכים להפרד רשמית מיעל.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אנחנו כאן החלטנו החלטה פורמלית על מינוי מוכיר

ממשלה החדש. כולנו עוד נסדר ממנה בפרידה רשמית כ-15 לחודש.

מ ח ל י ט י ס : א. להענות לבקשת מזכירת הממשלה, נכ" יעל עוזאי,

לפרוש מתפקידה.

ב. בהתאם לסעיף 38 לחוק יסוד הממשלה, למנות את
מר מיכאל ארנון לתפקיד מזכיר הממשלה, החל
ביום כ"ב באלול תשכ"ח (15.9.68).

711. ס ק י ר ר ת

א. סקירת שר החוץ

שר החוץ א. אבן:

אני יוצא מתוך הנחה שהדיון המדיני שהוחלט על
קיומו עוד יתקיים, ולכן אינני צריך להכנס היום לכל הבעיות המדיניות שאעמוד
עליהן באותו דיון. אני רוצה לסכם דבר אחד, וזה בנוגע לדיונים הבינלאומיים
סביב התקרית באגם תימסח.

כידוע לממשלה נקטו המצרים עמדה ללא תקדים של
התכחשות לעצם אחריותם לתקרית זו, כאילו ירדו מכוכב לכת אחר אנשים שחצו את
התעלה וביצעו את ההתנפלות. נגדל בול העביר למוזכיר האו"ם את ההודעה המצרית,
וגם החברים הקבועים של מועצת הבטחון יודעים על התשובה של ממשלת מצרים.

ראש הממשלה הציע לי ביום ו' שנברר את הסיכויים
של העלאת העניין לדיון במועצת הבטחון. ביקשתי לתת לנו אפשרות קודם כל לברר את
הסיכויים של הצעד הזה. בינתיים היה בירור.

ראש הממשלה ל. אשכול:

באותו יום קיימתי שיחה גם עם שר הבטחון בעניין
זה והעליתי בפניו גם מחשבה זו של דרישה לכנס את מועצת הבטחון לדיון בתקרית זו.

שר החוץ א. אבן :

לאחר שביררנו את המחשבה, מתברר כי נזכה בתמיכה אם נעלה זאת, בעיקר מצד האמריקנים, על רקע העמדה שלהם הידועה לנו לגבי התעלה. הם סבורים שהואיל ואי אפשר בתחום של דיון כזה להכנס לכל הבעיות של ממשל, של פליטים ושל רכוש, ומאחר שזו הפרה כאילו נקיה של הפסקת האש, נתחזק על ידי הדיון. הם סבורים שאפשר להעביר אולי התלטה פשוטה הדורשת לשמור על הפסקת האש, ואנחנו מעוניינים לחזק את המעמד הבינלאומי של הסכם הפסקת האש על גבולותינו. אני מציע לבקש לכנס את מועצת הבטחון לאור ההתנכרות ללא חקדים של מצרים, ולאור קביעת החקדים הממאיר על ידה, שמרינה יכולה לומר, כי מה שמתבצע משטחה אינו על אתריותה.

ראש הממשלה ל. אשכול :

רציתי לדעת מה דעתו של שר הבטחון.

שר הבטחון ט. דיין :

אני מסכים לזה בהחלט. גם בשיחה עם ראש הממשלה אמרתי שאם יוחלט על כינוס מועצת הבטחון: (א) אני בעד זה; (ב) כמובן שאז אין מקום לשום פעולה צבאית לפני זה. אם תהיה הודמנות למסור סקירה בטחונית אדבר על עצם הפעולה במסגרת הסקירה הבטחונית.

אבל לגבי ההצעה לבקש כינוס מועצת הבטחון אני רוצה להוסיף הערה אחת. נדמה לי שבתור מוצר לווי הרווחנו כאן משהו. אמנם זה דבר קטן אבל זה בכל זאת רווח. בתשובה הזאת של בול שהזכיר שר החוץ, בשתי השורות האחרונות של הדו"ח מוסר גנרל בול בשם המצרים שהם מתחייבים לשמור על הפסקת האש. בול מוסר: - (שר הבטחון מצטט מתוך דברי גנרל בול).

AMBASSADOR GOHAR ASSURED ME OF THE CONTINUING AND UNQUALIFIED ADHERENCE OF THE U.A.R. TO THE CEASE-FIRE IN THE AREA AS DEMANDED BY THE SECURITY COUNCIL AND ACCEPTED BY THE PARTIES, AND ALSO TO THE PRACTICAL ARRANGEMENT OF 27 JULY 1967, RENEWED ON 27 AUGUST 1967, CONCERNING NO MOVEMENT OF BOATS AND NO MILITARY ACTIVITIES IN THE SUEZ CANAL.

המצרים בדרך כלל לא רצו כל כך להודיע על ההסכם הזה. ההסכם הזה נעשה בדיוק לפני שנה. ועכשיו קיבלנו בכתב בכותרת של אומות-המאוחדות הודעה זו, שבה המצרים מודיעים שהם מתחייבים להקפיד על קיום ההסכם הזה.

ד"ר מ. בנין :

אולי אפשר לדעת מה בדיוק מסר גנרל בול בשם המצרים לשר הבטחון. קראנו על זה בעתון אבל איננו יודעים פרטים.

ד"ר הממשלה ל. אשכול :

יש לי ספק אם נוכל לקיים ישיבה מחר. אני הייתי רוצה להשתתף בה, וחזקה עלי פקודת הרופאים. אולי נשמע משהו עכשיו מפי שר הבטחון על ענייני בטחון, לא באותו ההיקף הרחב שהיינו מטפלים בזה בישיבה מחר, או כאשר נטפל בזה בשבוע הבא.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול :

אני מציע שנשמע את סקירת שר הבטחון.

שר השיכון ט. בנטוב:

אז גם לשר החוץ יש ודאי מה להוסיף.

שר הבטחון ט. דיין:

אני מוכן לסקור סקירה קצרה מתי שאתם רוצים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

מרכז הכובד עכשיו הוא בכל זאת העניין הזה של בול. נשמע עכשיו את סקירת שר הבטחון ואחר כך נסכם.

ב. סקירת שר הבטחון

שר הבטחון ט. דיין:

כבר לפני כמה זמן הצעתי לראש הממשלה, והוא אישר זאת, שבמקום סקירה שבועית, אמסור סקירה אחת לחודש על ענייני הבטחון כאן, ובוועדה שרים לענייני בטחון גדון בזה באופן יותר מפורט. זה מה שאני אעשה.

אעמוד על כמה דברים. קודם כל אני רוצה להזכיר

את הפעילות הבטחונית העיקרית שהיתה בחודש זה: הפעולה האוירית נגד ריכוזי אנשי אל-פתח באל-סאלט; נחיתה שני המיגים מסוריה; היו שלושה מרדפים נגד אנשי אל-פתח שבהם נהרגו 10 ונשכו 2; היה ליל הרימונים והחבלות בירושלים; היתה תקרית אש רצינית בעמק הירדן שנמשכה 12 שעות, והיתה הפעולה הזו של הקומנדו המצרי בחבלת סואץ. אלה היו הדברים העיקריים.

אשר לדברים פחות בולטים בשטח: מתנהל משא ומתן להקמת חזית מזרחית, שבו משתפים את הרמטכ"ל העירקי, הסורי והירדני בקהיר. עד עכשיו עוד לא הגיעו אלינו פרטים, אולי בדיונים יותר מאוחרים אפשר יהיה לעמוד על העמדות המנוגדות של סוריה נגד עירק וירדן נגד עירק.

אני רוצה להתעכב בקצרה על ענין ההגירה. אני

רוצה לקרוא מספרים כדי להראות על הירידה הנמרצת ביציאת תושכים מהשטחים, וזה בנגלל שתי סיבות: קודם כל, הירדנים סגרו את הגשר; שנית: ההגירה ירדה במספריה במשך כל הזמן. המצב היה כזה: בחודש יולי הגרו לירדן 2,500, ובאוגוסט רק 471. מתוך אלה שהגרו בחודש יולי היו מעזה 2,144, ובחודש זה רק 49. ובחודש זה נרשם המספר הזה של אלה שעזבו לפני שנסגרו הגשרים. ההגירה מגיעה עכשיו לאפס, והירדנים לא נותנים לאנשי עזה לעבור.

כדי להדגיש עוד יותר את המצב ברצועה לומר,

שבמסגרת איחוד המשפחות נכנסו בחודש שעבר לישראל 625 איש, והחודש 881. לעומת 471 שיצאו נכנסו 881. אינני נכנס עכשיו למשמעות הדברים, כי לא לזה נועדת הסקירה שלי, אבל ברצועה רק לציון שדבר זה גורם לבעיות קשות ברצועת עזה שהיתה פתוחה להגירה גם בזמן הירדנים. עכשיו שהדבר נמנע מהם זה חמור לא רק מבחינתנו אלא גם מבחינת המצב הפנימי בעזה.

בדרך כלל בפעולת ה"אל-פתח" יש ירידה בחודש זה.

כלומר, בפעילות הפנימית יש עלייה קלה, בפעולות ה"אל-פתח" יש ירידה, והעליה בפעילות היא ההתגברות של פעילות חבלנית בישראל, בירושלים בעיקר וכשטח של רמת הגולן. יש ירידה בפעילות בבקעת הירדן, ששם יש עכשיו גדר, שמתקדמת והולכת, והיו גם כמה מרדפים מוצלחים. לירידה בפעולות החבלה בעובה עוזרים הירדנים עצמם, כי למרות שאלה בסיסים ירדניים הם משתדלים שם במיוחד למנוע את פעילות ה"אל-פתח". בדיון הבטחוני הרחב שיהיה לנו אסביר את הסיבות לכך.

ביחד למבקרים, חוץ מאלה שבאים אלינו במסגרת איחוד המשפחות. נמשכת התנועה הזאת של הנופשים והתלמידים, בדרך כלל במסגרת של 5,000 לחודש, החודש היו רק 4,000, והיציאה היא בדרך כלל מלאה. אלה שאינם יוצאים הם בחלקם תלמידים. החודש נכנסו 600 ויצאו 300. עוד איננו יודעים אם גם 300 האחרים לא יצאו כי החופש עוד לא נגמר. אלה שלא יצאו זכותם לא לצאת, כי הם תלמידים, בנים להורים ולמשפחות שנמצאים כאן, ובמידה והם נשארים דינם כדין אלה שבאים במסגרת איחוד משפחות. אבל יתכן שהם ירצו לצאת ולהמשיך בלימודיהם.

דבר אחרון וזה בענין החקרית בתעלת סואץ. מה שהיה עם המצרים נתפרסם בעתונות, ואעמוד על הדבר בקצרה.

כאשר הגנרל בול נסע לשם אני חשבתי שהמצרים יגידו לו שהם שמעו על מה שקרה והם יחקרו בדבר. אבל במקום זה הם אמרו לו, שהם קראו בעתון כי הוא נפגש עמי, והם חקרו את המקרה ומצאו שאף אחד מבוחות U.A.R. לא השתתף בו. כאשר שאלתי את בול: האם משמעות הדבר שאחרים עשו זאת ועברו את קו הפסקת האש? הוא אמר: לא. שני הפסוקים האחרונים שהם הוסיפו, שהם מקפידים על ביצוע ההסכם, ושלא תהיה תנועת סירות, פירוש הדבר שאף אחד לא יכול לשוט שם.

לעומת זאת יש דבר אחר שאני רוצה לציין במיוחד, זו הפעם הראשונה שהגנרל בול כדין וחשבון שלו עובר מעבר לקביעת עובדות ומגיע גם לקביעת מסקנות. הוא יכול היה להגיד, שהמצרים אמרו שאינם יודעים מניין באו התוקפים. אבל הוא הוסיף כדין וחשבון שלו שהמשקיפים שלו ראו שמצד מצרים נפתחה אש ומצידנו לא נפתחה אש, ויש סימני גזירה מעבר לתעלה וכו'. מכחינה זו הדין וחשבון של הגנרל בול הוא חד משמעי קטגורית, שהמצרים עשו זאת, והקונטרסט בין הדין וחשבון של המצרים ובין הדין וחשבון של בול כולט במיוחד.

הוא

אומר שיש דבר מיוחד בתקרית הזאת, שהמצרים מקבלים יותר בטחון עצמי, וזו הסיבה לכך שהם טוענים כי לא היתה בזה השתתפות הצבא המצרי. שנית, יכול להיות שהם עשו בדיקה של פעולה מבצעית. קורס של קומנדו נגמר, והם הלכו לבדוק את הדברים במציאות. שלישית, הם נמצאים במצב לא נוח, שכל הפעילות האנטי-ישראלית היא משטח ירדן, והם רצו להראות שגם אצלם יש פעילות כזאת. לדעתי קובעת ההערכה לא של בול אלא של המשקיפים של מצרים, מדוע הם עשו זאת. את הנקודה הזאת שכמרים יש התעוררות פנימית ויש יותר הרגשת בטחון, זאת שמעתי גם ממקורות אחרים. אני חושב שיש לזה אחיזה.

אלה הדברים שרציתי למסור עליהם.

שר הדואר י. ישעיהו:

האם יש אינפורמציה מה גורלו של החטוף?

שר הבטחון מ. דיין:

אין לנו שום מושג.

שר השיכון מ. בנטוב:

בקשר לתקרית שנמשכה 12 שעות בעמק הירדן, האם

הלגיון השתתף בזה?

שר הבטחון מ. דיין :

היתה פתיחת אש של הלגיון והיתה פתיחת אש שלנו.
הם ירו ואנחנו ירינו, וכך מסבירים זאת.

שר הפנים מ.ח. שפירא :

מי הפסיק לירות?

שר הבטחון מ. דיין :

שני הצדדים.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול :

בקשר עם ענין איחוד המשפחות, הייתי מציע שמשרד החוץ ידאג לכך, שהדבר יקבל פרסום נאות. בזמן שאחרים מחפשים מחוזה הומניטארי מצידנו, והיו תלונות קשות נגדנו על התזכרות לפניית במסגרת איחוד משפחות, אם במשך חודש ימים נכנסו למעלה מ-800 איש במסגרת איחוד משפחות, ואותו דבר בחודש השני, אני חושב שזה דבר חיובי שראוי לפרסום, זה מוכיח שגם אנחנו רגישים ואיננו אדישים לבעיות של איחוד משפחות.

ד"ר מ. בגין :

בקשר להצעת שר החוץ על רקע מה שמתרחש בגדות התעלה, הבינתי שהאמריקנים אמרו שבמועצת הבטחון אפשר להשיג החלטה פשוטה, הקוראת לקיים את הסכם הפסקת האש.

שר החוץ א. אבן :

יהיה גם איזכור של העמדה המצרית.

ד"ר מ. בנין :

הייתי רוצה להציע שלאור הסיכוי הזה, שאנחנו מצידנו נתבע מאמריקה ומכל המדינות האחרות, שבהצעת ההחלטה, לפחות בטיוטה הראשונה שתוגש, יהיה גינוי למצרים שהפרה באופן גם את הסכם הפסקת האש. אני מציע שאנחנו נדרוש שימוש במילה CONDEMN ולא DEPLORES. אינני צריך כאן להסביר את ההבדל בין שתי המילים הללו. אינני צריך כאן להזכיר שפעמים היינו נתונים להחלטת גינוי של מועצת הבטחון. שנית, שחיה דרישה נמרצת שהמצרים יחזירו את החטוף. איננו יודעים מה קרה אתו, אם הוא עוד בחיים או לא בחיים, בכל מקרה אנחנו צריכים לדרוש שיחזירו את גופתו. זה דבר חמור ביותר, שאדם הלך לאיבוד. עכשיו אנחנו במצב שאיננו יודעים איפה נמצא האדם, כאשר הצד השני מתכחש לו.

דבר שלישי, הקריאה הזאת הפעם לכיבוד הפסקת האש צריכה להדגיש למי מוסנית הקריאה ביחס לכיבוד הפסקת האש. אני משער שהסובייטים יפעילו ווטו גם על נוסח החלטה הרבה פחות חריף, לפי סעיף 106. לכן הערך לא יהיה בהצעה עצמה, הערך יהיה בהופעת מדינות מסויימות שתגנינה את מצרים, אבל גם הטיוטה הראשונה שתוגש יש לה משמעות מדינית פסיכולוגית מסויימת. לכן אל לנו לוותר על תביעה לגינוי מצרים, ועל תביעה להחזיר את החייל החטוף, והצורך להדגיש תביעה זאת כבר בדיון הראשון.

ד"ר הממשלה ל. אשכול :

אני מאד בעד זה שנפנה למועצת הבטחון, ועל כך שוחחתי עם השר דיין ביום שישי, שהפעם ננסה ללכת כאילו מתחילים את המשחק מחדש. יש יריות, יש אתנחתא, הולכים למועצת הבטחון. אני רוצה בהודמנות זו להזכיר,

ואולי גם להביע סיפוק, שלפני שנים אחדות אני דרשתי ללכת למועצת הבטחון בקשר לתקריט בכורזים. דומני שאפילו היה לנו רוב בהתבטאות במועצת הבטחון, אבל היה ווטו רוסי. הפעם אין כל בטחון שיהיה רוב, להיפך, וודאי יהיה מיעוט, אבל אני בכל זאת בעד זה, ואני בעד זה כי מעיקרה מועצת הבטחון זה הכותל של העולם, יש גם העולם המערבי, ורוקא עכשיו כאשר מנסים לגפח היסטריה, שישראל הולכת למלחמה, כדאי ללכת בצעד הזה.

לגבי מה שמציע השר בגין - צריך לחשוב, כדי שלא תהיה דיספרופורציה יותר מדי גדולה בין מה שאנו טוענים ובין מה שגם הידידים שלנו כביכול יסכמו אחר כך.

שר החוץ א. אבן :

אני חושב שתביעתנו צריכה להיות מכסימלית. גם ירדן תובעת תמיד דרישות שמועצת הבטחון אינה מקבלת. היא תובעת הטלת סנקציות, גירוש ישראל מאו"ם ועוד תביעות כאלו שידידה אינם מקבלים. אבל אנחנו צריכים לומר לאמריקה שזה צעד מאד חשוב מבחינתנו, והם צריכים לא לבייש את התביעה, ולכן הם צריכים ליזום משהו בנוסח.

ראש הממשלה ל. אשכול :

לו יכולתי להציע שכל מה שאנחנו אומרים גם הם יגידו, ושלא יהיה הבדל כל כך גדול, היה טוב. אבל שקודם אנחנו נטען, ואחר כך הם יגידו: מילא, כבר היו דברים מעולם - זה לא.

שר החוץ א. אבן :

אני הבינתי את הצעת השר בגין, שנביא את אמריקה

להציע נוסח הצעת החלטה.

שר הדתות ז. ורהפטינג:

לא יותר מדי חריפה לגבי דרישה להטלת סנקציות

וכו'.

מ ח ל י ט י ס: ליפות כוחו של שר החוץ לבקש כינוס מועצת הבטחון
לדיון בתוקפנות המצרית באזור העלת סואץ.

שר החוץ א. אבן:

אני מציע שהממשלה חביע את צערה על אסון הטבע
שאירע באיראן, ושתייפה את כוחי לבוא בדברים עם משרדים אחרים כדי להציע להם דרך
להגשת עזרה הומאניטרית לנפגעים.

712. קליטת יהודי צ'כוסלובקיה

ראש הממשלה ל. אשכול:

יש לנו כאן נוסח הצעה להחלטה, לייפות את כוחו
של השר אלון להביא לידיעת יהודי צ'כוסלובקיה, בדרכים שיראה לנכון, כי כל
היהודים, לרבות זוגות מעורבים, יתקבלו ברצון בישראל במעמד של עולים, עם כל
הזכויות המתחייבות מכך.

ד"ר מ. בנ"ן :

קודם כל אני רוצה להציע שנחחיל ללא דיחוי ובמידת האפשר לטפל בהוצאת יהודים מצ'כוסלובקיה. הצעת ההחלטה היא בעלת חשיבות רבה ואני מוכן להתייחס אליה, אבל אני כרגע מעמיד את השאלה של הוצאת היהודים משם.

עקבתי אחרי כל שידורי הראדיו הבינלאומיים, הבריטיים והאמריקניים, ולמדתי מהם שבצ'כוסלובקיה "יורד לילה" וכל כמה שנצליח במהירות גדולה יותר להציל מספר יהודים, זו תהיה ממש הצלה בשבילם, אחרת מי יודע מה יהיה.

מה ניתן לעשות? אני חושב שצריך לבוא בדברים עם גורמים ממשלתיים אחרים. יש להם כידוע נציגים בצ'כוסלובקיה, וכפי שהבריטים נותנים עצות כל יום לאזרחים הבריטיים לעזוב את צ'כוסלובקיה, כך צריך גם להודיע ליהודי צ'כוסלובקיה באופן הדיסקרטי ביותר, שייצאו משם. צריך להתקשר עם הג'וינט, שיכינו בינתיים מחנות מעבר, ונקווה שלא יצטרכו להחזיק אותם במחנות המעבר זמן ארוך, עד שנצליח להוציא אותם.

פסוק אחד לגבי יהודי רומניה. מה שיקרה ברומניה, אם יקרה, קשה לדעת. אבל שם יש 30 אלף יהודים, בצ'כוסלובקיה יש רק 14 אלף יהודים. כל עוד יש יחסים טובים עם רומניה, בלי שממשלת רומניה תחשוב שאנחנו רוצים לפגוע בה, היות והיו לנו כבר פעם קשרים אתם על רקע עליית יהודים לארץ ישראל, אני מבקש לחדש את הקשר הזה, ואולי גם להבטיח דברים מסויימים כדי שתתחיל עלייה מוגברת מרומניה.

שר המשפטים י.ש. שפירא :

אני מציע לתקן את נוסח הצעת ההחלטה ולהוציא את המילים "בדברים שיראה לנכון", ליפות את כוחו של השר לקליטת העלייה להביא לידיעת יהודי צ'כוסלובקיה שהם יכולים לעלות. הכוונה שלי ברורה. ודאי שהשר אלון ינקוט בדרכים שיראה לנכון, אבל לא צריך להכניס זאת בנוסח ההחלטה.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אני מציע לעשות הכל למען להביא את יהודי צ'כוסלובקיה לישראל, אבל לא לפרסם את הענין, לא בהחלטות ולא בשום דבר, זה עלול רק להפריע. הרוסים יחפשו דרך איך לא לתת להם לצאת.

דוד מ. בנין:

אני לא הצעתי לפרסם.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אפילו פירסום נוסח הצעת ההחלטה של השר אלון עלול להפריע. אנו יודעים שהם לא מוכנים לתת להם לצאת, ואנו צריכים רק את אותו זמן, שזה מבחינת אותו מעבר ידוע, שבו אפשר להוציא תה יהודיים. אז צריך לתת הוראות באופן סודי לאנשים שלנו בווינה ובעוד מקומות, שיעשו הכל למען להביא אותם לכאן, אבל אל נפרסם דברים אלה, כי זה עלול רק להזיק.

שר החוץ א. אבן:

ההגדרה ש"יורד לילה" על צ'כוסלובקיה היא לדאבונא מדויקת. כל הידיעות המגיעות אלינו מנציגינו בווינה מעידות על הידוק הברגים של דיכוי, מינוי פוליט-ביורו. עכשיו יש לצפות לשינוי הרכב הממשלה, ארכעה חברי ממשלה שהיו בחוץ לארץ, בחוסס סגן ראש הממשלה האחראי לתכנון כלכלי,

הוא יהודי, ושר החוץ, כנראה יוחלפו. מדובר על הצעה להקמת ממשלה בגולה. מצבם הוא של היכנעות וייאוש עם סיכוי של התארגנות מרי.

אם הממשלה מוכנה לראות את עצמה כוועדת השרים לענייני בטחון, אומר משהו על רומניה. היתה פנייה אלינו, של ממשלת רומניה, פנייה מבוהלת ונוגעת ללב להפגין גם סולידריות שלנו אתם וגם את כוח השפעתנו בעולם, ובעיקר בארצות הברית, על ידי שנעמיר את העולם על הסכנה הרובצת לפתחה של רומניה, לבל תיחשב רומניה כצ'כוסלובקיה מבחינת ארצות הברית. רומניה היתה כלולה בהסדרים האלה, אבל בינתיים גם היא וגם יוגוסלביה קבעו יחסים וקשרו קשרים עם ארצות הברית, והם הלכו בדרך עצמאית. יש עליות ומורדות בבהלה שם, זה תלוי בריכוזי הכוחות הסובייטים בגבול, לפעמים יש הפחתת הריכוז, אבל המתח שם גדול.

היתה פנייה של ממשלת רומניה באמצעותה שגריר הרומני בלונדון, שם הזדמן הרב הראשי של רומניה, מר רוזן, לבקש אותו שבהיותו בארצות הברית, יבוא בדברים עם גורמים רבים ככל האפשר, גורמים יהודים ואחרים, על מנת לזעוק את זעקת רומניה. הוא הוסיף שאינם רוצים לפנות במישורין לישראל, אבל מצא לנכון להוסיף, כי ממשלת רומניה אינה מאמינה שתהיה פעולה יעילה של הארגונים היהודיים בארצות הברית בלי שממשלת ישראל תיכנס לעניין זה. לכן הרב מתבקש לפנות גם אליה.

הדבר המעניין, שרומניה מדגישה את השקרים אתנו ויש הזמנות לביקורים רשמיים, אבל היא אומרת שזה מבחן ושעלינו לעורר את דעת הקהל ועלינו לפעול.

ד"ר מ. בנין:

אז השעה כשירה לדון על עליית יהודים מרומניה.

שר החוץ א. אבן :

בזמנו, כאשר טופל בענין רשיונות העלייה מרומניה, היתה הצטברות של רשיונות עלייה יותר ממספר היהודים שבאו. אני מסכים שזו הודמנות לבקש ביצוע ההסכמים וגם את הרחבתם.

שר הדתות ז. זרדהפטינג :

אני חושב שהצעת ההחלטה של סגן ראש הממשלה מיותרת. שערי הארץ פתוחים ואין צורך להודיע על כך במיוחד.

אני מוסיף מיד כי יש לי נימוק מיוחד לחשוב שהצעה מיותרת, כי כל ההצעה נראית כאילו היא מיועדת לענין חזוגות המעורבים. זה החשוב שבהצעה זו, כל זוג מעורב יכול לעלות בעולים, ואין כל קושי. אבל אם הכוונה היא לפתור בעיות של נישואים וגירושים, אני רוצה לומר שאנחנו דנים בשאלה זו. נפגשתי עם הרבנים הראשיים בענין זה; אנחנו שולחים רב לחוץ לארץ בענין זה; היום אני יושב עם עוזי נרקיס בענין זה, ואנחנו עושים כל מה שצריך. כל הודעה פומבית רק תכבד על ההסדר ולא תעזור.

ראש הממשלה ל. אשכול :

על מי זה יכבד? אני שמח שאתה חשפת את הענין הזה. הוצאת את המרצע מהשק.

שר הפנים מ.ח. שפירא :

אני דיברתי על דבר פשוט ביותר, שזה יכבד על יהודים לצאת משם.

ראש הממשלה ל. אשכול:

הענין הזה איננו פשוט. מפני שבאו שאלות והיו סיפורים שאנשים מיואשים ואינם יודעים מה לעשות, לכן באה ההצעה הזאת.

סגן ראש הממשלה והשר לקליטת העליה י. אלון:

אני רוצה להביר מדוע העליתי את ההצעה הזאת. אולי אין צורך לפרסם בארץ שעומדים לקבל את יהדות צ'כוסלובקיה, אבל דרוש שזה יובא לידיעת יהודי צ'כוסלובקיה. לא במקרה הצעתי הצעה זו, וחשבתי להתייעץ עם אנשי משרד החוץ ועם אנשי שאול אביגור, באיזה דרכים להביא זאת לידיעת יהודי צ'כוסלובקיה. השאלה אם זו החלטה לקרוא ליהודי צ'כוסלובקיה לברוח, ועכשיו עוד אפשר לצאת, כי הגויים בצ'כוסלובקיה מגלים בענין זה רוחב לב. אני אומר זאת על דעתי, אין לי אפשרות לבדוק.

סיבה שניה, במקומות שונים נפוצו שמועות בקרב זוגות מעורבים שהם כלתי רצויים בארץ. אינני נכנס כאן לשאלה ההלכתית, אני מדבר על זכויות של אורח, על זכויות של חוזרים וכו'. מה שנוגע לשאלה ההלכתית, זה נשאר בידי הרבנות ואינני רוצה להתערב בזה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

תוסיף: הלכה שאין סורין כך.

סגן ראש הממשלה והשר לקליטת העליה י. אלון:

אני מציע שתשאירו לי בעצה אחת עם שר החוץ ועם אנשי שאול לבדוק איך להביא זאת לידיעת יהודי צ'כוסלובקיה, מחוץ כוונה להביא זאת לידיעתם בצורה אחראית ביותר.

ראש הממשלה ל. אשכול :

גם אני מסכים שברגע זה לא צריך להיות לאנשים שום חירוף נוסף או פקפוק לבוא. ברור שאם יבואו רבים, אנחנו ניתקל בבעיה, ואת השולחן הזה לדעתי זה יחייב כאילו קיבלנו החלטה כזאת ופירסמנו כך. לא נוכל להשתמש מזה. אני בעד זה שכולם יתגייסו. כולנו יודעים מה היה עד עכשיו.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול :

בהיותי בצ'כוסלובקיה לפני ארבע שנים התברר לי שיהודים רבים שנמצאים שם נישאו בנישואי תערובת ולא התגייסו. לדעתי אחד המניעים שהם לא יצאו מצ'כוסלובקיה בשעתו כאשר היו אפשרויות ולא באו לכאן, כי יש כל הזמן הרים לכך שמשפחות "מעורבות" כאלה בארץ סובלות. ואני אגיד יותר, יש משפחות שבאמת סובלות. אני עסקתי בנושא זה לא מעט, כי הייתי צריך לעסוק בקליטת ילדים ממשפחות כאלה, ואני יודע מה עובר עליהם. גם ביוגוסלביה הרוב המכריע הן משפחות בנישואי תערובת. הוא הדין בפולין, היהודים שנשארו שם הם רובם ממשפחות בנישואי תערובת. הוא הדין בפולין, היהודים שנשארו שם הם רובם ממשפחות מעורבות כאלה. אנחנו צריכים לדעת שאם אנו קוראים להם לבוא, זה מחייב אותנו כממשלה לעזור להם, לייצץ להם ולדאוג לכך שקליטתם לא תהיה קשה ולא ירצו לרדת לאחר מכן. זה מחייב את כולנו כממשלה.

שר הסעד י. בורג :

זה שונה בכל זאת.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול :

אני שאלתי פעם את שרגאי בסוכנות מה יהיה עם יהודי רוסיה אם פעם יחננו להם לצאת, שם יש אחוז גבוה מאד של נישואי תערובת ולא היו שם בכלל נישואים רבניים. כאשר הייתי ביוגוסלביה התברר לי שבעשר השנים האחרונות לא נימול אף ילד יהודי. שרגאי אמר אז שנעשה את הכל כדי לעזור להם בקליטתם.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אתה חשפיע על הממשלה הרוסית, ואני אשפיע על שרגאי.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

שרגאי מתייחס יפה מאד לענין. הרבנים לא התייחסו כל כך יפה. אם שרגאי היה עושה זאת, זה היה בסדר, אבל בענין זה עוסקים הרבנים ולא הוא. עלינו לדעת שזו חובה מוסרית המוטלת עלינו לגבי קליטת יהודים מצ'כוסלובקיה וגם מפולין.

ראש הממשלה ל. אשכול:

כולנו יודעים איך וכיצד נבצע החלטות כאלו. ודאי שזה מחייב כיום את הממשלה ומחייב את הארץ כולה לדאוג לכך, וצריך להפוך את כל העולמות למען להבטיח קליטתם של יהודים כאלה. אבל יהודי צ'כוסלובקיה צריכים לדעת זאת. לא איכפת לי שזה לא יהיה פומבי, אבל הם צריכים לדעת שהם יכולים לבוא לארץ ולהיות בטוחים, ובכל העניינים של נישואי תערובת ימצאו כאן פתרון. גם אני מוכן אחר כך לדבר על לב כל אחד מאלה שיתגייסו. אבל וודאי שזה מחייב להקל עליהם ולא להכביד, מבלי לדבר כבר שזה בבחינת פדיון שבויים.

שר הסעד י. בורג:

הדבר ברור ואין צורך לחזור על כך.

ראש הממשלה ל. אשכול:

רציתי רק להדגיש שהדבר נחוץ.

מ ח ל י ט י ם : ליפות את כוחו של השר לקליטת העלייה להביא לידיעת יהודי צ'כוסלובקיה, כי כל היהודים, לרבות זוגות מעורבים, יתקבלו ברצון בישראל במעמד של עולים, עם כל הזכויות המתחייבות מכך.

החלטה זו לא לפרסום.

713. מינויים למליאת רשות השידור

דוד י. גלילי:

כידוע לכל חברי הממשלה, אנחנו הגשנו לכנסת הצעת חיקון לחוק רשות השידור, וההצעה עברה בקריאה ראשונה בכנסת. כמו כן ביקשנו את יושב ראש הכנסת להפעיל בתקופת הפגזה את ועדת הכנסת הנוגעת בדבר, וההנחה היא שעם חידוש מושב כנסת החוק יתקבל, ואז בהתאם לחוק צריך יהיה לבחור מחדש את כל המוסדות של רשות השידור: המליאה, הוועד המנהל, היושב ראש והמשנה ליושב ראש.

בינתיים התפטרו כמה חברים של המליאה ואחדים פקע חוקף כהונתם לפי החוק. בכלל זה חברי מליאה ותיקים שעליהם מבוססת עבודת המליאה והוועדות שלה כמו: ד"ר חיים יחיל, פרופ' אליצור, אליהו לנקין, חיים קוברסקי, משה ביתן ואחרים, שפג תוקף כהונתם.

נועצתי בעמיתי חברי ועדת השרים לענייני

טלוויזיה בישיבה האחרונה באיזו אפשרות לאחוז, האם להשלים באופן זמני את ההרכב עד בחירה מחדש, או להמתין. בסעיף 8(ב) של החוק נאמר: "תמה כהונתו של חבר המליאה, יתמנה אדם אחר במקומו כאמור בסעיף 7; עד למינויו יוסיף לכהן החבר שכהונתו תמה". אבל כפי שאמרתי, יש מספר מתפטרים. דעת חברי ועדת השרים לענייני טלוויזיה הייתה, כי מאחר ואלה מינויים זמניים, לא לערוך שום שינויים, אלא לאשר את חוקף מינויים של אותם חברי המליאה שלא התפטרו ומסכימים להמשיך בשירותם, ולמלא רק את מקומם של המתפטרים, והאנשים יידעו שצפויה בחירה מחדש של כל חברי המליאה כאשר החוק יעבור בכנסת.

על יסוד זה אני מציע שחברי המליאה: חיים יחיל,

סובחי אבו גוש, יהודה אליצור, יוסף בורשטיין, משה ביתן, מודכי טביב, אליהו לנקין, אליהו נאורי, חיים קוברסקי וחנוך רינות, ייבחרו מחדש עד אשר תיבחר המליאה כולה. ואילו במקום המתפטרים, שהושימה שלהם הוגשה, אני מציע למנות באופן זמני את האנשים להלן: גארי ברחיני, ז. הרמן, ד"ר צ. הרשלג, ד. כיטוב, א. כץ, י. שריר שהוצע על ידי שר החינוך והתרבות, ומ. ריבלין שיושב ראש ההנהלה פינקס מינה אותו כנציג מטעם הסוכנות. לפי החוק, המליאה מורכבת מ-29 חברים ועוד נציג אחד של הסוכנות היהודית שיומלץ על ידה.

כמובן, כפי שאני חוזר ומדגיש, אנחנו מעוניינים

להחיש את קבלת החוק ואז המליאה תיבחר מחדש. לפי הצעה זו יהיה במליאה 18 חברים ותיקים, בכלל זה יושב ראש הוועד המנהל והמשנה ליושב ראש, ועוד 7 חברים חדשים במקום ה-6 שהתפטרו, והשביעי א. ארסט ז"ל שנפטר והיה נציג הסוכנות היהודית.

הצעה זו באה להבטיח כי המליאה תהיה בהרכב מלא לתקופת הדיון של שילוב הטלוויזיה ברשות השידור ובמבנה הרשות.

אני רוצה להזכיר לחברי הממשלה שלפי הצעת החוק נצטרך לבחור במליאה בת 31 חבר, היינו 6 יותר מאשר במליאה הקיימת, ונצטרך לבחור ועד מנהל בן 7 חברים, היינו 2 חברים נוספים על ה-5 הקיימים.

יש בדעתי להציע ליושב ראש הרשות לזמן כבר עכשיו לישיבות של הוועד המנהל 2 מחברי המליאה, לא בזכות הצבעה כמובן, כתקופת הדיון על המבנה. לאחר שהחוק יעבור בכנסת נגדיל את מספר חברי המליאה עד 31.

עלי להזכיר שלפי החוק הבסיסי, חברי המליאה שתקופת כהונתם תמה יכולים להתמנות מחדש. הסעיף הזה ישתנה בחוק החדש, אבל לפי החוק הבסיסי אין מניעה ממתן מינוי מחדש לחברי המליאה.

ועוד דבר. לאחר ישיבת ועדת השרים לענייני טלוויזיה ביום ה' שעבר, ביקש ממני ד"ר בנימין אליאב, שעד היום משמש כמשנה ליושב ראש רשות השידור, שאשחרר אותו מתפקידו מטעמי כריאות. באתי אתו בדברים ואף דיברתי עם הבקיאים במצב כריאותו, ומסתבר שהוא לא טוב, והוברר לי שאינני יכול לסרב לבקשתו.

במצב הנוכחי אני מציע למנות, שוב באורח זמני, כמשנה ליושב ראש רשות השידור, את נתן שחם. שוב, עם קבלת החוק בכנסת נצטרך לבחור את כל המוסדות וממלאי התפקידים. אני מציע את הסופר נתן שחם, איש קיבוץ בית אלפא, ישנם שלושה חברים שאני יכול למנות אותם כמשנה ליושב ראש, או נתן שחם, או משה ביתן ממשרד החוץ, ולא בחרתי במשה ביתן כי הוא עובד מדינה ובחוק יש הגבלה לגבי עובדי מדינה, ואת הפרופ' יהודה אליצור. הייתי משאיר זאת ללא מינוי, אבל קרוב לוודאי שד"ר יחיל ייצא לשניים-שלושה שבועות לחוץ לארץ ואין להשאיר רשות זו בלי כהונתה.

דבר זה נודע לי ביום ה', ולא הספקתי לבוא בדברים עם חברי ועדת הטלוויזיה.

כללו של דבר, אני מציע לאשר את ההצעה הזאת ובכך נבטיח שבעת הדיון על המבנה ועל שילוב הטלוויזיה יהיה הרכב מלא, בהנחה שאין ספק לכל האנשים האלה, שישנה בכנסת הצעת חוק ואם היא תתקבל היא תחייב בחירה מחדש.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

אני מבקש להעיר הערה ולהציג שאלה לשר גלילי. יש להצטער על כך שאפילו בהרכב הזמני הזה אין אף פרופסור אחד מהמוסדות להשכלה גבוהה. היו שלושה וכולם יוצאים.

שר הסעד י. בונג:

נשאר פרופ' יהודה אליצור.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

השר גלילי הכטיח שהוא ידבר עם אנשי האוניברסיטה העברית בירושלים כדי לדעת אם הם מסכימים להצעה שהועלתה בוועדת השוים, כי ד"ר רינות ייצג את האוניברסיטה העברית במקום פרופ' לבונטין. הייתי מבקש לקבל חשובה לשאלה זו.

השר י. גלילי:

אני סבור כמו השר קול שהנציגות של האוניברסיטה העברית בירושלים ראוייה לחיזוק. אנחנו באנו כדברים עם נשיא האוניברסיטה, הרמן, פרופ' רוטנשטריך לא היה בארץ, והוא הציע את ד"ר רינות, בהנחה שיש לנו אופציה על פרופ' לבונטין עם שובו מחוץ לארץ.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני מבין שאין התנגדות.

מ ח ל י ט י ס: א. בהתאם לסעיף 7(א) בחוק רשות השידור, תשכ"ה-1965, להמליץ לפני נשיא המדינה למנות כחברים במליאת רשות השידור את ה"ה:

1. חיים יחיל; 2. טובחי אבו גוש;
3. יהודה אליצור; 4. יוסף בורשטיין;
5. משה ביתן; 6. מרדכי טביב;
7. אליהו לנקין; 8. אליהו נאווי;
9. חיים קוברסקי; 10. חנוך רינות.

(הנ"ל חברי מליאה אשר כהונתם תמה והם מוצעים למינוי מחדש).

1. גארי ברחיני (מוסיקאי);
2. ז. הרמן;
3. ד"ר צ. הרשלג (אוניברסיטת ת"א);
4. ד. כיטוב (מורה);
5. א. כץ (מורים על יסודיים)

6. י. שריד (משרד החינוך והתרבות);

7. מ. ריבלין (נציג הסוכנות היהודית).

(הנ"ל מוצעים כחברים חדשים במליאה במקום חברים שהתפטרו ונציגי הסוכנות היהודית שנפטרו).

ב. בהתאם לסעיף 7(ב) בחוק רשות השידור,

תשכ"ה-1965, למנות את מר נחן שחם להיות משנה

ליושב ראש רשות השידור, במקום מר בנימין אליאב.

714. אירועי יום העצמאות תשכ"ט

(נספח מס. 490 אשר נשלח אל חברי הממשלה)

שר הבטחון מ. דיין:

הנושא הזה נדון בוועדת השרים לענייני בטחון, ושם הוחלט להעביר זאת לממשלה. כולם הסכימו להצעה האומרת קודם כל שכשנה הבאה לא יהיה מצעד צבאי ביום העצמאות, ובמקום זה יש הצעות שונות לציון יום העצמאות, על ה"במקום" לא חייבים להחליט כרגע ולא במליאת הממשלה. צריך להחליט אם אין מצעד צבאי כאירוע מרכזי, כי אם הן יהיה מצעד, זה דורש תקציב, הכנות וכו'. אחר כך יש דעות שונות איך יוחג יום העצמאות, אם לא על ידי מצעד צבאי מרכזי, באיזה מקומות, באיזו צורה, ובאיזו חגיגות ייקיימו את המצעד הצבאי אחת לכמה זמן. על כל אלה לא צריך להחליט עכשיו, ועל כל אלה לא צריך להחליט כאן, בשביל זה אפשר לבחור ועדה.

אני מציע שנקבל את המלצת ובקשת הרמטכ"ל שלא לקיים מצעד צבאי מרכזי בשנה הבאה. אין זאת אומרת שבמסגרת מקומית, בבאר-שבע או בחיפה או במקומות אחרים לא ישלכו הכוחות המקומיים בשביל לקיים את מסגרת החג

במקום.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני מוכן לתמוך בזה בשתי ידיים.

שר הפיתוח ושר התיירות ב. קול:

הצעתי בוועדת השרים לענייני כטחון, ואני מציע כאן, שהמצעד הצבאי הבא יהיה כמחצית יובל שנים לקיום המדינה. כלומר, פעם בחמש שנים יהיה מצעד צבאי, ובתוך המסגרת של התקופה האת נחוג את יום העצמאות בצורה אחרת, ועל כך צריכה להיות ועדה. אם יוחלט כאן היום שבשנה הבאה לא יהיה מצעד, זה לא כל כך יובן. זה יובן יותר, אם יוגד שמעכשיו רוצים לקיים מצעד צבאי מרכזי רק פעם בחמש שנים. אז יבינו שאין לזה משמעות פוליטית, אחרת יחשבו שכיוון שבשנה שעברה היה גינוי על קיום המצעד בירושלים, לא רוצים לעשות זאת.

אני מציע שאחת לחמש שנים נקיים מצעד צבאי מרכזי, כלומר שכמחצית יובל שנים לקיום המדינה יהיה המצעד הצבאי הבא.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

לא הייתי רוצה שכבר עכשיו נחייב את הממשלה הבאה שלא לקיים מצעד צבאי. אנו אומרים שהיה בשנה שעברה מצעד גדול מאד, היתה התאמצות גדולה מאד מצד הצבא ומצדנו, ואין צורך לקיים בשנה הבאה מצעד צבאי. יכול להיות שנגיד לחכות עוד שנה, אבל לא צריך לקבוע עכשיו שבמשך חמש שנים לא יהיה מצעד צבאי.

ראש הממשלה ל. אשכול:

חשבתי שתגיד שלא נחליט עכשיו שבעור חמש שנים כן

יהיה מצעד צבאי.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

לא צריך לקבוע זאת לדורות, נראה איך הדברים
יתפתחו, יכול להיות שיהיה שלום, אז יהיה מצעד צבאי גדול.

שר המשטרה א. ששון:

אני מציע שאנחנו לא נקבע עכשיו שהמצעד הצבאי
יהיה פעם בארבע או בחמש שנים, אלא שתהיה החלטה רק לגבי השנה, כדי שנוכל אחר כך
לקבוע אם זה יהיה אחת לחמש שנים או יותר. נראה איך תעבור השנה הזאת.

שר העבודה י. אלמוגי:

לא מתקבל על הדעת שאנחנו נחליט היום רק החלטה
שלילית, מוכרחים להחליט גם חיובית. אני מציע שהממשלה תחליט להקים ועדה שתכיר
ותקבע את אופי חגיגות יום העצמאות, ואגב הצעה זו להחליט שהשנה לא יהיה מצעד
צבאי. אנחנו לא מתחייבים, מעבירים זאת לוועדה, ועל ידי כך לא מחליטים החלטה
שלילית בלבד.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אנחנו כבר החלטנו פעם, זה היה ב-12 במאי, שיש
להקים ועדה אשר תקבע כיצד יצויינו בעתיד יום העצמאות, יום מלחמת ששת הימים
ויום שחרור ירושלים. אפשר לצרף לזה, שכינתיים מחליטים כי בשנה הבאה לא יהיה
מצעד צבאי.

ד"ר מ. בנ"ן :

אני מציע לקבל את הצעת שר העבודה, שהממשלה מחליטה לבחור ועדה אשר תטפל באירועי יום העצמאות, בלי התוספת ביתס לביטול המצעד הצבאי. נטיל זאת על ועדה אשר במשך זמן קצר תחקש להביא הצעה לממשלה, ואם הוועדה תציע לא לקיים מצעד צבאי מרכזי, ניתא, אני רוצה לומר כבר, שאני בעד קיום המצעד הצבאי, אבל כמובן שהממשלה תחליט כפי שהיא חושבת ברוב קולות. היום מוטב לקבל רק החלטה על הקמת ועדה ולהטיל עליה במשך שבועיים להביא את הצעותיה.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אפשר להטיל על הוועדה הזאת שהיא תגיד מה יהיה בשנה הבאה, אבל אני חושש מנסיוני שהדבר עלול להיסחב שבועות וחודשים, בינתיים עלולים לטפל בדברים, והצבא צריך לדעת מה עליו לעשות. אם חשימו לב, הסעיף הזה עומד על סדר היום קרוב לחודשיים.

שר החקלאות ח. גבתי :

ששה שבועות.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אחר כך הוועדה תציע איזה דבר, זה יובא לכאן ושוב יהיה ויכוח.

מה שנוגע לשנה הבאה - לחשש שהביע כאן השר קול על פירושים שעלולים להיות, לדעתי אין לזה מקום. נהגנו עד עכשיו, וכך ננהג גם בשנה הבאה, המצעד הצבאי לא היה כל שנה באותו מקום. אני אישית, וכראש ממשלה,

כאשר עוד הייתי שר הבטחון הודעתי בזמנו לאנשי תל אביב שהמצעד הבא יהיה בתל-אביב. אני מוכן עכשיו לוותר על זה. שמענו שזה מיליוני לירות, וחוק מזה מעסיק מאד את הצבא.

שר הבטחון פ. דיין:

לצבא קשה מאד, כי כוחותיו פרושים בכל זאת

מקונניטרה ועד סואץ.

ראש הממשלה ל. אשכול:

על ענין זה הממשלה צריכה להחליט. מה שיהיה מכאן ואילך ואיך בכל זאת לציין חגיגות יום העצמאות, זה יידון בוועדה.

שר השיכון פ. בנטוב:

אני מציע לנסח את ההחלטה בצורה חיובית, שהוועדה חבדוק דברים אלה מחוץ מגמה שהמצעדים יתקיימו אחת לכמה שנים, ובשנה הבאה לא יהיה מצעד כהוראה לוועדה, כדי שלא תתקבל רק החלטה שלילית. לא נאמר אם המצעד יהיה פעם בשלוש שנים או פעם בחמש שנים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אינני מבין, תהיה ועדה שתדון בדבר, אבל הממשלה יכולה להחליט שכשנה הבאה לא יהיה מצעד. אפשר עוד לא לתת לזה פירסום, אבל הצבא צריך לדעת שלא מצפים ממנו שכשנה הבאה יהיה מצעד צבאי. בינתיים הוועדה תדון. השר בנין אומר שהוא היה רוצה מצעד צבאי גם בשנה הבאה, על זה הממשלה צריכה להחליט. השאלה אם הממשלה רוצה מצעד צבאי כל שנה, לא רק בשנה הבאה. אנחנו שומעים שזה ענין של כמה מיליוני לירות, ואנחנו יודעים שתקציב הבטחון גם כך

יגדל בשנה הבאה, זה מכביר מאד על הצבא. נדמה לי שאנחנו צריכים לסכם ולא איכפת לי שבינתיים הדבר לא יפורסם.

דוד פ. ספיר :

אינני מבין מה החשש להחליט עכשיו שבשנה הבאה לא יהיה מצעד צבאי. נדמה לי שהרמטכ"ל הביא את הנימוקים שלו להצעה זו. גם לולא היה זה ענין של כמה מיליוני לירות, וגם אילולא היתה השאלה של הצבא שהוא עסוק בהרבה עניינים, גם אז מוטב היה שהוועדה תציע איך לגוון את ענין החגיגות של יום העצמאות. כאשר מצטרפים שלושה הדברים האלה יחד - אם יש חברים שעומדים על כך שיהיה מצעד, יעמידו את הענין להצבעה - אני תומך בהצעה שבשנה הבאה לא יהיה מצעד צבאי מרכזי, וועדה תקבע אם זה צריך להיות אחת לחמש, לארבע או לשלוש שנים, והיא תקבע איך בכל זאת קובעים אופי מיוחד לחגיגות יום העצמאות, כלי שיעלה הרבה כסף ובלי שהצבא יהיה עסוק יתר על המידה.

שר הבריאות י. ברזילי :

לגבי השנה הבאה נדמה לי שצריך להחליט כאן ולא בוועדה, ולדעתי צריך להחליט היום. אני חושב שמה שנחליט צריך לפרסם, כיוון שסמוך ליום העצמאות עלולים להיות מאורעות שאולי יחייבו קיום מצעד צבאי, ואולי להיפך, יחייבו לא לקיים מצעד צבאי, ושאו יתחיל ויכוח בציבור ובכנסת - זה דבר רע. אם אנחנו היום מחליטים, הרי זה על דבר שגם הרמטכ"ל המליץ עליו, דבר אובייקטיבי ולא תחת לחץ של איזה מאורע שלוחץ עלינו. אם נשאר זאת לרגע האחרון וזו תהיה החלטה פנימית, אני חושב שאנחנו מעמידים עצמנו במצב לא נוח. אם יהיה ערעור בכנסת, מוטב שיעזרו אחרי שתהיה החלטה.

ראש הממשלה ל. אשכול :

לגבי זה שצריכה להיות ועדה כולם מסכימים.
 אינני יודע אם נחליט על הרכב הוועדה היום או בישיבה הבאה, והוועדה תדון גם על
 חנינות יום העצמאות בשנה הבאה.

אנחנו צריכים להגיע למסקנה כאן אם בשנה הבאה
 יהיה מצעד צבאי גדול באתר הערים. יכולה לבוא הצעה שהמצעד הצבאי תמיד יהיה
 בבירה. אינני יודע, על זה צריך להחליט, אחר כך נחליט אם מפרסמים זאת או לא.

אני מעמיד להצבעה את ההצעה של הרמטכ"ל, כפי
 שהביא אותה כאן שר הבטחון, מתוך גישה מעשית ופשוטה, שבשנה הבאה לא נקיים מצעד
 צבאי.

ה צ ב ע ה:

בעד ההצעה - רוב קולות;
 נגד - 1 קול.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני מניח שהעניין בלאו הכי יפורסם.

שר הדואר י. ישעיהו:

יחד עם הפירסום על הוועדה.

השר מ. בנין:

אם זה יפורסם יחד, התוכן יהיה חיובי.

ד"ר פ. ספיר :

או צריך עכשיו להחליט על הרכב הוועדה.

שר המשטרה א. ששון :

מדוע צריך לבחור ועדה חדשה? ישנה הוועדה לסמלים וטקסים שבה חברים עשרה שרים נציגי כל המפלגות.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול :

שר הבטחון צריך להיות בוועדה זו.

שר המשטרה א. ששון :

הוא חבר הוועדה לסמלים וטקסים.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אנחנו מחליטים שהוועדה לסמלים ולטקסים תציע את סדר החגיגות ליום העצמאות כולל ענין המצעד הצבאי, והחלטנו שכשנה הבאה לא נקיים מצעד צבאי מרכזי. צריך לפרסם זאת.

שר העבודה י. אלמוגי :

כצורה זו יחד עם הפירסום על הוועדה, אפשר.

מ ח ל י ט י ם : א. (ב-1:18 קולות) לא לקיים ביום העצמאות חשכ"ט מצעד צה"ל.

ב. בהמשך להחלטה מס. 453(ז) מיום י"ד באייר תשכ"ח (12.5.68), להטיל על ועדת השרים לענייני סמלים וטקסים, בהשתתפות שר הבטחון, לעבד הצעה בענין תוכנס ואופיים של אירועי יום העצמאות ולהביאה לאישור הממשלה.

715. שיקום בתי העלמין על הר הזיתים וליד הר ציון

שר הדתות ז. ורהפטינג:

ההצעה שמובאת לממשלה זה להכריז על בית העלמין שעל הר הזיתים כעל אתר לקומי מקודש לעם ישראל, ולהטיל על שרי הדתות והמשפטים להכין הצעת חוק מתאימה שתוגש לכנסת. המצב של הר הזיתים ידוע ואינני רוצה להכנס כאן לפרטים. כדי להכריז עליו כעל אתר לאומי מקודש על עם ישראל כולו יש צורך להכין הצעת חוק מתאימה. במסגרת הצעת החוק הזאת חוקם רשות מיוחדת, ואז כמובן ייעשו כל השיפורים והשיפוצים, ואז יוכרז שלא יקברו שם יותר אנשים אלא במקרים מיוחדים במינם, ועל זה הרשות המיוחדת תחליט.

שר השיכון מ. בנטוב:

לא ברור לי אם צריכה להיות רשות מיוחדת.

ראש הממשלה ל. אשכול:

זה יחייב צורה מסויימת של החזקת בית הקברות וכו'. בהזדמנות זו אני רוצה לשאול: האם מותר לנטוע עצים ושרדה בבית קברות כזה שלא יהיה כל כך חשוף?

שר הדתות ז. ורהפטינג:

אני לא פוסק הלכות, אני יודע שיש חילוקי דעות בשאלה זו, עד כמה שהשורשים של העץ יכולים לפגוע בקבר, זה אסור. השאלה אם אפשר לטעת עצים כאלה שהשורשים שלהם אינם פוגעים בקבר. ברור שהרשות המיוחדת הזאת תדאג שהדברים ייעשו לפי ההלכה וגם יהא עליהם להתחשב עם הנוף ושביית העלמין יישמר היטב.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אפשר לדעת בן כמה הר הזיתים?

שר הדתות ז. ורהפטינג:

בית העלמין שם הוא מסוף הבית הראשון, בכל אופן על פי המסורת. קבר חולדה חוזכר בגמרא ובתנ"ך, הוא נמצא בתוך הר הזיתים. אחר כך יש מסורת בלתי פוסקת.

רב האי הגאון, כאשר לא יכול היה ללכת לכוחל המערבי היה עושה תהלוכות בהר הזיתים אם עכשיו יתחילו שוב לקבור שם אנשים, זה יהיה בלי סוף. יש רצון כזה אצל יהודים, ולכן צריך להסדיר זאת.

ראש הממשלה ל. אשכול:

נדמה לי שהחשש הזה שהעץ יינק מהקבר, הוא מופרז.

סגן ראש הממשלה ודושר לקליטת העלייה י. אלוז:

יש עצים בהרבה בתי עלמין בארץ.

שר הדתות ז. ורהפטינג:

בירושלים לא. זו שאלה הלכתית. אפשר לסמוך על רבני ישראל שידאגו שזה יהיה יפה ומסודר. אם הרשות חפנה בשאלה, הרי כל מה שאפשר - ייעשה. אני לא מוכן לחשובה בעניין זה, אני צריך ללמוד את הבעיה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אתה יודע כמוני, עם כל הכבוד לגישה ההלכתית שיש דבר שמונע את אנשי ההלכה לנטוע עצים.

שר הפנים ט.ח. שפירא:

בהר המנוחות יש חלק ששם נטעו עצים, ויש חלק ששם אין עצים. יש המחמירים ויש שאינם מחמירים, וזאת אפשר לראות בהר המנוחות.

שר הסעד י. בורג:

אם אין מקימים רשות לפי הצעה זו, לא יהיה גוף

שיראג לכך.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני לא שולל את הקמת הרשות.

שר הדואר י. ישעיהו:

אני רוצה לשאול מדוע צריך להכריז על הר הזיתים כעל אתר לאומי ומדוע יש צורך בחוק? אם נחוצה רשות, מקימים אותה, בשביל מה הכרזה וחוק?

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

אני תומך בהצעת שר הדתות שחיא גם הצעת הוועדה. אני רוצה להציע שני דברים, כי הם צריכים להיות מובנים מאליהם. ראשית, ש"הרשות" לא תהיה מורכבת רק מנציגי בתי העלמין. זה לא עניין של בתי העלמין בלבד, צריכים להיות ברשות גם גורמים אחרים.

דבר שני, יפסיקו לקבור שם לחלוטין, אבל אם יהיו "יוצאים מן הכלל", יהיו בענין זה דברים חמורים מאד. ראשית כל, יש סכנה שדווקא יהודים מחוץ לארץ בעד כסף ירצו לקנות להם אחוזת קבר בהר הזיתים. אינני רוצה שמי שלא חי בארץ יוכל בעד כסף לקנות לו אחוזת קבר בהר הזיתים, בזמן שאלה שגרים בארץ כל חייהם, וביניהם נהרגים במלחמה, לא יוכלו לעשות כן. אם יהיו יוצאים מן הכלל, זה יהיה דבר חמור, לכן צריך להפסיק זאת לחלוטין, ולא צריכים להיות יוצאים מן הכלל. ברגע שיש יוצא מן הכלל אחד, אינני יודע איך זה יגמר.

שר התחבונה ט. כרמל:

זה גם ענין של תיירות, יש אנשים שבאים למות

בארץ.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני חושב שיושב ראש הוועדה והוועדה יסכימו
שתהיה רשות מעורבת של אנשי תורה ושל בורים דאורייתא, שיטפלו בענין זה. אפשר
לעשות דבר שהוא מעורר כבוד ושומר על הנישה לבית הקברות.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אני הייתי היוזם של הדבר הזה. הר הזיתים הוא
עזוב, ובחלקים רבים גם עלוב. משתדלים להסדיר את הדברים אבל אין מי שיראג לדבר
זה. שזה מונומנט לאומי של אלפיים שנה - בזה אין ספק. אנחנו איננו עשירים
באתרים כאלה. נשארו שם מעט מאד מקומות של קבורה, ובאין חוק ובאין רשות
מיוחדת, כל חברה קדישא עושה שבת לעצמה, ויש לחצים קטנים מפה ומשם.

אני חשוב שאנחנו לא מעוררים הבאת נפטרים לארץ
לקבורה, אבל כאשר מביאים משהו חשוב, אם זה ראש קהילה יהודית גדולה, לא יתכן
שיגידו כי אין מקום בור הזיתים מפני שמישהו בחברה-קדישא מכר את המקום. לכן
צריך לתת לדבר צורה ומסגרת חוקתית, וזה גם ענין של כסף. ראש הממשלה שאל שאלה
נכונה ביחס לעצים. השאלה מי יחליט שכן ומי יחליט שלא; מי יזיז את הענין אם לא
תקום מסגרת שיש לה התוקף החוקי והיא תגיד: דנו והחלטנו. לשם כך הועלתה הצעה
זו, ואני חושב שזו הצעה טובה והצעה מכובדת.

אני חושש להצעת ראש הממשלה, שהוא יגיע רק לחמישים אחוז מחברי הוועדה, אם יקבע שחמישים אחוז מהחברים יהיו בורים דאורייתא, מי ירצה להכריז על עצמו כבור דאורייתא? אם שר הדתות יקבע, אז יהיה רוב מכריע.

אני מציע לקבל את ההצעה, כמובן שאת הצעת החוק נעביר בין חברי הממשלה ואחר כך נביא אותה לממשלה. אולי קודם נדון בה בוועדה ואחר כך בממשלה, ואז חברי הממשלה יוכלו להעיר. זה לא מהדברים המסובכים, אני חושב שתוך כמה חודשים אפשר להביא זאת לכנסת.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אז תהיה ועדה, ואנחנו נדבר על הרכב הוועדה. היה טוב ששר הדתות יציע ועדה מעורבת.

שר הדתות ז. ורהפטיג :

לגבי השאלה מדוע צריך להכריז על המקום כאחד לאומי דתי, ומדוע יש צורך בחוק וברשות מיוחדת. רשות יכולה לקום כאגודה עותומנית או דבר דומה - זה לא כל כך מכובד - או במסגרת חוק. אפילו בשביל הקמת המוסד של ון-ליר קיבלנו חוק מיוחד. גם רשות השידור היא על פי חוק.

אני מציע שבתוך הסעיף שהוגש להחלטה יהיה מפורט שהכוונה היא להכריז על בית העלמין בהר הזיתים כאתר מקודש לעם ישראל, ולהטיל על השרים הנוגעים בדבר להכין הצעת חוק מתאימה שתכלול הקמת רשות.

לשאלתו של השר קול בקשר להמשך הקבורה - עד היום החלטנו שיש רק שני יוצאים מן הכלל שלהם שמורה זכות להיקבר בהר הזיתים: (א) אלה שיש להם שטר קנייה. יש כאלה שקנו אחוזות קבר בהר הזיתים עוד לפני 40 שנה

ושילמו כסף. אז זה היה שייך לחברה-קרישא. מי שמביא שטר קנייה, הרבנים פסקו שבמקרה זה אי אפשר לשלול הזכות. אבל אנחנו דרשנו לקבל רשימת שטרי המכר מחברות הקרישא, כדי שלא יהיו ספיקות, הפנקסים ישנם ובהתאם לזה נקבל רשימת של שטרי-מכר. ב) הספונים, כלומר אלה שנקברו באופן זמני ובתנאי שיועברו למקום אחר. יש שני בתי קברות זמניים, האחד בשייך בדר והשני בחצר בית החולים "שערי צדק", ששם נקברו אנשים בזמן ההפגזות בימי מלחמת העצמאות על תנאי עד שישוחררו הר הזיתים. אותם צריך לפנות, אם המשפחות יסכימו. על ידי כך גם נפנה שטחים במרכז העיר, שחלקות הקברים שם אינן נשמרות בכבוד הראוי.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

יש עוד בתי קברות ששם קבורים על תנאי, אם זה יתקבל בחוק, הרשות תוכל להחליט. אני מבקש לאשר את ההצעה.

שר הדואר י. ישעיהו:

אני מציע שיוחלט על הקמת רשות שתשקם את בית העלמין בהר הזיתים וחשגית עליו. אני נגד הכרזת הר הזיתים באתר מקודש לעם ישראל, ואני נגד חקיקת חוק בענין זה. אני חושש שאנחנו יוצרים תקרים שיוליך אותנו לקבלת חוקים, ועל כל מקום מקודש יהיה חוק. ישנו מקום ששמו בית שערים, שהוא מקום הסטורי, שם קבורים האמוראים והתנאים, אז צריך חוק מיוחד? אין צורך בזה. זה מקודש לא מכוח החוק שנחקק ולא על ידי הכרזה שלנו. המקום הזה הוא מקודש ואין צורך להכריז על כל דבר כמקום מקודש. זה אחר לאומי וצריך להקים רשות שתטפל בו.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

בתוקף מה המקום מקודש? אם יבוא משהו ויגיד שזה

לא מקודש?

שר הדואר י. ישיעיהו :

זאת יכולים להגיד על כל דבר.

שר המשפטים י.ש. שפירא :

אם יהיה חוק לא יכולים לטעון נגד זה.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אני מציע שנשאיר את הענין לאנשים שיודעים חוק ומשפט. הם שמעו את הדברים, השאלה היא אם אפשר בלי חוק למנוע קבורה שם למי שלא מגיע, או לאשר קבורה למי שמגיע, על ידי שיש לו שטר מכר או קנין. לזה צריך חוק. אני מציע לסמוך על יודעי חוק ומשפט שהם יציעו הצעת חוק מתאימה, ויחשבו בדברים שנשמעו כאן.

שר המשפטים י.ש. שפירא :

אני רוצה להוסיף שלערכים יש חביעות לחלקים מסויימים של הר הזיתים, ואז צריך ללכת ולהישפט אתם. פה מכריזים שזה אחר לאומי, ובזה גמרו את כל הענינים.

מ ח ל י ט י ס :

בהמשך להחלטה מס' 429(פס/15) מיום ל' בניסן
 תשכ"ח (28.4.68), לאשר המלצות ועדת השרים לענין
 שיקום בית העלמין על הר הזיתים כדלהלן :

א. שיקום בית העלמין על הר הזיתים

1. לאשר כיצוע שלב א' של תכנית שיקום בית
 העלמין על הר הזיתים;

במסגרת שלב א' יבוצע מיד גידור בית
 העלמין וקביעת שערי כניסה וכן קביעת
 דרכים ושבילים זמניים;

דרכים חיוניות ושבילים קבועים ושני מבני
 כניסה ייעשו בתיאום עם התכנית הכוללת כפי
 שתאושר על ידי הועדה המיוחדת למורח
 ירושלים;

להסמין את מועצת בתי העלמין לבצע את
 האמור לעיל;

2. להטיל על מועצת בתי העלמין להגיש בהקדם
 תכנית כוללת של שיקום בית העלמין על הר
 הזיתים לאישור הועדה המיוחדת למורח
 ירושלים;

3. להכריז על בית העלמין על הר הזיתים כעל
 אתר לאומי מקודש לעם ישראל ולהטיל על שרי
 הדתות והמשפטים להכין הצעת חוק מתאימה

אשר תובא לאישור הממשלה;

ב. גידור בית הקברות הספרדי ליד הר ציון

להטיל על מועצת בתי העלמין לגדר את בית הקברות
הספרדי הישן הנמצא במורד הר ציון.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני דילגתי על סעיף ה' בסדר היום, כי אינני
חושב שנוכל לגמור את הדיון בו בחצי שעה. נעבור לסעיף ב'.

דוד מ. בנין:

אני מבקש לדחות זאת לישיבה הבאה.

716. זכויות לשרים לשעבר

ראש הממשלה ל. אשכול:

חברי ממשלה יורעים למה הכוונה. אני מציע
להעביר זאת לוועדה הכספית של הכנסת אשר מטפלת בדרך כלל בנושא זה.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

זו כוונתי, אבל על סמך מה אני פונה? ודאי שזה ענין של ועדת הכספים של הכנסת, אבל לפי המצב החוקי כיום אני צריך לקבל יפוי כוח מהממשלה להביא זאת לוועדת הכספים.

שר הפיתוח ושר התיירות ב. קול:

אני מציע לתמוך בהצעת שר המשפטים.

ד"ר פ. ספיר:

זו הצעה כל כך צנועה שאפשר להעביר זאת.

שר החקלאות ח. גבתי:

הייתי מבקש לקבל הסבר על התאריך של שבע וחצי

שנים.

שר המשפטים י. ש. שפירא:

רציתי לכתוב 8 שנים, כלומר 2 תקופות כהונה של הכנסת, אבל קורה ששר כיהן 7 שנים ו-8 חודשים, לפעמים זה כך ולפעמים זה אחרת, לכן קבענו את המועד של שבע וחצי שנים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני מבין שאין התנגדות לכך ששר המשפטים יביא את הצעתו בפני ועדת הכספים של הכנסת, המטפלת בשכר השרים, זה בכל זאת קשור להענקות.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

שהמשלה לא מתנגדת - זה אמנם יפרי כוח הלש.

שר הבטחון ט. דיין:

קראתי את ההצעה, לו זה היה תלוי בי לא הייתי עושה זאת. בכלל אנחנו עמוסים כל כך בפנסיות שהמדינה לא תוכל לעמוד בהן. לכן לא הייתי עושה זאת.

ראש המשלה ל. אשכול:

כולנו יודעים כמה המדובר - נצביע.

סגן ראש המשלה והשר לקליטת העליה י. אלון:

לפני ההצבעה הייתי רוצה לקבל הסבר מה פירוש

"השימוש במונחית"?

שר המשפטים י.ש. שפירא:

חברי הכנסת יכולים, על פי חוק הגימלאות שלהם, להשתמש בתחבורה ציבורית ללא תשלום. בתור חברי כנסת יש להם הזכות לנסוע באוטובוסים וברכבת חיינם. אני מציע פה סידור דומה לגבי שרים לשעבר.

סגן ראש המשלה והשר לקליטת העליה י. אלון:

זה על פי רצון הנהלת הרכבת וחברת האוטובוסים,

ולא על פי החלטת הממשלה.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

זה על פי חוק של הכנסת. קודם חשבתי להציע ששר שכיחן כל כך הרבה שנים מן הדין שיעמידו לרשותו נהג עם מכונית. אבל אחר כך חשבתי שלפעמים זה עלול להיות מגוחך. אני יכול לתאר לי שר לשעבר, שהנהג יעמוד כל היום ליד ביתו, ובסך הכל יודקק לו לרבע שעה. בדרך כלל לא מרבים כל כך לנסוע. כמו שלחברי הכנסת יש שירות אוטובוסים ורכבת חינוס, כך יכול שר לשעבר לקבל מונית ולא יהיה זקוק לטרמפ. אני רוצה להגיד לכם שאני מתבייש לא פעם שאני צריך לתת טרמפ לחבר הכנסת פנחס רוזן, שהיה שר כל כך הרבה שנים, כדי שיוכל לבוא למצער. אני חושב שזה לא מכובד. אנחנו עמוסים בכל מיני פנסיות, אבל לקמץ על גרוש ולהוציא מיליונים, זו דיספרופורציה.

השר פ. ספיר:

כאשר ראיתי את ההצעה הראשונה, שבה הציעו מכונית עם נהג, חשבתי שצריך לדאוג גם לטעם הטוב. אני מכיר את הדברים האלה. יש כמה וכמה מקרים שהם לא לכבוד לנו, ובשנה ה-21 לקיום המדינה צריך להסדיר אותם. עם כל הכבוד והצניעות, חברי הכנסת מדי פעם מתקנים את תנאי השכר שלהם, וגם לפני גמר המושב האחרון תיקנו איזה דברים. לא ערערנו על זה בגלל הטעם הטוב. ההצעה הזאת לאשר שימוש במונית למי שהיה שר, מסתכמת בכמה עשרות אלפי לירות לשנה ואולי אפילו זה לא. אני מציע לקבל זאת ללא התנגדות ולהביא את העניין כפני ועדת הכספים של הכנסת. אנחנו ממשיכים לתת טלפון, או כל השאלה היא שיוכל לקחת מונית. יש להניח שמי שהיה שר לפחות שבע וחצי שנים יקפיד על הנשת החשבון.

שר העבודה י. אלמוגי :

אבל צריך להבחין בין מי שהיה שר ובין מי שהיה ראש ממשלה. לראש ממשלה מגיעה מכונית עם נהג.

שר המשפטים י.ש. שפירא :

אחרי 20 שנות קיום המדינה באים בחשבון 4 או 5

שרים, וחמיר יהיה מצב כזה.

סגן ראש הממשלה והשר לקליטת העליה י. אלון :

אני מציע: (א) נוסף להצעת שר המשפטים, לגבי מי שהיה ראש ממשלה נוסף מכונית עם נהג, לגבי אלה שהיו ואלה שיהיו; (ב) לקבוע גם אלטרנטיבה, במקום הרשות לשכור מונית לפרחקים, אולי משהו בנדר של פקיד נדרש, של השתתפות בהוצאות. לפעמים זה יותר נוח.

שר המשפטים י.ש. שפירא :

איך אפשר לחת לו מעמד של פקיד נדרש אם אינו

יורע לנהוג?

סגן ראש הממשלה והשר לקליטת העליה י. אלון :

לא כולם לא יורעים לנהוג.

שר העבודה י. אלמוגי :

אני מצטרף להערה ביחס לראש ממשלה לשעבר.

דוד י. גלילי:

אולי צריך לראווג להם גם לטלורייזיה.

שר החכבונה מ. כרמל:

אני חושב שצריך להיות ניסוח יותר כללי מאשר
מונית. יכולות להיות כל מיני צורות. נקבע שהממשלה תדאג לספק אפשרות תחבורה
לשרים ששירתו בתפקידם שבע וחצי שנים. שר אחד יבכר בשימוש במונית, שר אחר יבכר
לקבל תחבורה חלקית ושר שלישי יקבל השחתפות במכונית שהוא מחזיק.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אני מוכן לקבל את הרעיון הזה ולנסח סעיף זה

בצורה אחרת.

ראש הממשלה ל. אשכול:

זה מחקבל על הרעת. שמעתם את ההערות, שר
המשפטים יתחשב בהן בהביאו את ההצעה לוועדת הכספים של הכנסת.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

אני רק מבקש לא להכניס את השרים לריכוז
המכוניות של הממשלה, כי אז לעולם לא יגיעו לשום מקום.

השר פ. ספיר :

אחרי הכל זה גם לא ענין של עשרות אלפי לירות,
כי לרוב אנשים אלה נשארים חברי כנסת ואז הם מקלבים טלפון ממילא.

שר הדואר י. ישעיהו :

בכנסת נקבע שחבר הכנסת ימשיך להחזיק בטלפון גם
לאחר פרישתו מהכנסת.

השר פ. ספיר :

אז זו רק שאלה של השתתפות בהחזקת הרכב, או
משלוח קבלות על שימוש במונית שיכולה להסתכם בכמה אלפי לירות בשנה.

ראש הממשלה ל. אשכול :

שר המשפטים יביא את הענין לוועדת הכספים של
הכנסת.

סגן ראש הממשלה והשר לקליטת העליה י. אלון :

מחקבלת הרעה שראשי ממשלה לשעבר זכאים למכונית
עם נהג.

מ ח ל י ט י ס : 1. ליפות כוחו של שר המשפטים להביא לאישור ועדת

הכספים של הכנסת את ההצעה הבאה :

א. שר לשעבר אשר כיהן כשר במשך תקופה, רצופה

או מצטברת, העולה על שבע וחצי שנים, יהיה זכאי כי:

1) הממשלה תספק לו אפשרות תחבורה לכל צרכיו הפרטיים הן במקום מגוריו והן מחוצה לו בתוך הארץ;

2) אוצר המדינה יכסה את הוצאותיו להתקנת טלפון בביתו, להחזקתו ולשיחות ממנו.

ב. ראש ממשלה לשעבר יהיה זכאי למכונית עם נהג אשר יועמדו לרשותו על ידי הממשלה.

ג. נפטר שר כאמור, בין אם נפטר במשך זמן כהונתו ובין אם לאחר שפרש ממנה, תהיינה הזכויות האמורות שמורות לאלמנתו.

ד. החלטה זו תחול גם על שרים שפרשו כעבר, עליהם או על אלמנותיהם, לפי הענין, מיום תחולתה של החלטה זו ואילך.

2) שר המשפטים מורשה להגיש לכנסת הצעת חוק לתיקון חוק הגימלאות לשרים לצורך ההחלטות דלעיל.

717. הקמת מרכז כפרי בגוש עציון

(נספח מס' 507 אשר נשלח אל חברי הממשלה)

סגן ראש הממשלה והשר לקליטת העלייה י. אלוזן:

זה ענין פורמלי. אני מזכיר לחברי הממשלה שבשעתו סובם כי בגוש עציון - אני מדבר על גוש עציון ולא על חבורון - חוקם "ישיבה" במרכז הכפרי המתוכנן. משרד השיכון טוען - כך מסרו לי יודעי דבר, שהוא אינו זוכר שיש החלטה כזו, ולכן אינו ניגש לביצוע. אני רוצה הבהרה שאמנם היה סיכום כזה ואנחנו מבקשים ממשרד השיכון לגשת לביצוע.

שר השיכון ט. בנטוב:

מדובר על מרכז כפרי, ולא משרד השיכון מחליט על זה. משרד השיכון צריך לקבל מכתב: א. שמדובר על הקמת "ישיבה" בשטחים נוספים; (ב) אישור משרד האוצר שיש תקציב לזה. כאשר נקבל מכתב על שני דברים אלה נתחיל לבצע.

שר הפנים ט.ח. שפירא:

כמה זמן צריך לקחת שיחקבל מכתב כזה? זה כבר

ענין של 6 חודשים.

שר השיכון ט. בנטוב:

לא כתבו לנו על כך.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

יש החלטה.

מזכיר הממשלה י. עוזאי:

בממשלה אין החלטה כזאת.

שר הבריאות י. ברזילי:

אין החלטת ממשלה על זה.

שר השיכון מ. בנטוב:

מדובר על תכנון מרכז כפרי.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני חשבתי כל הזמן שהשר אלון טוען ל"ישיבה"

בחברון.

סגן ראש הממשלה והשר לקליטת העלייה י. אלון:

זה חוץ מזה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אינני יודע שאנחנו קיבלנו על עצמנו לבנות

ישיבות בכל מקום.

שר הבריאות י. ברזילי:

ועור לא היתה החלטה.

סגן ראש הממשלה והשר לקליטת העליה י. אלוז:

היתה בועדת שרים, זאת אני זוכר, אינני זוכר

באיזו ועדה.

שר השיכון פ. כנטוב:

לא הודיעו לנו על כך.

שר הבטחון פ. דיין:

אני יודע באיזו ועדה זה היה, אני הייתי יושב ראש הועדה. זה לא היה בועדה שדנה על בנייה. הועדה נתנה אישור בקשר לפטור בחורי ישיבה משירות בצבא, כאשר היא דנה בשאלה מה דינם של בחורי ישיבות הפטורים משירות בצבא, והיא החליטה לאשר לגוש עציון הקמת "ישיבה" לפי אותם התנאים ולפי אותו דין שקיים לגבי הישיבה בכרם יבנה. זה לא קשור בבנייה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני בטוח שאם שר הפנים ושר הדתות ירצו ימצאו אנשים שיתרמו במיוחד להקמת ישיבה או ישיבות באזור זה. אני מציע שזה ייעשה. אני יכול גם להצביע על כתובת, אם יבוא וולפסון, שקיבל על עצמו לבנות 50 בתי כנסת, וחלק כבר בנה, ונגיד לו שבגוש עציון רוצים להקים "ישיבה" הוא בוודאי יתרום לכך.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

המדובר לא רק "בישיבה", בועדת השוים דובר שצריך להקים מרכז כפרי בגוש עציון, ואי אפשר להשאיר את הישובים שם במצב שהם נמצאים. הסוכנות מטפלת בעניין, אבל הוא לא זו, ואיש לא זו כדי לשלוח מכתב לשר השיכון שצריך לגשת שם לבניית בתים, ובינתיים העניין כך הולך.

שר החקלאות ח. גבתי:

לא הולך.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

לא יתכן שנתייחס לעניין בצורה כזאת, נכניס לשם בחורים צעירים וטובים, ולא ניתן להם להתפתח. הם לא הלכו לשם רק כדי לשבת על האדמה ולא לעשות שום דבר. צריך לאפשר להם לבנות את החיים שלהם, אם נרצה נוכל לאסוף כסף ל"ישיבה", ואולי אנו נצטרך לעזור בזה, אבל ראשית כל צריך להקים את המרכז הכפרי הזה, וזה הדבר הראשון שצריך לעשות.

שר השיכון ט. בנטוב:

מדובר כל הזמן על נקודה שנייה בגוש עציון מלבד המשק שישנו, וקוראים לזה מרכז כפרי, שבו צריכה להיות גם "ישיבה". על זה צריכה להיות החלטה של הועדה שמחליטה על האחזויות או התיישבות חדשה בשטחים אלה, ברגע שהועדה תודיע שהוחלט על כך ויש תקציב, אז נבצע זאת.

שר החקלאות ח. גבתי:

אין יותר ועדה שמטפלת בהאחזויות ובהתיישבות חדשה. זו היתה ועדת אר-הוק, שהשתתפו בה שר הבטחון, שר העבודה לשעבר שהוא עכשיו שר הקליטה, ושר החקלאות. היא אז החליטה והביאה הצעה בקשר להאחזויות ראשונות ומאז היא לא קיימת.

שר השיכון מ. בנטוב:

אני מציע שועדה זו תשכ עוד פעם ותחליט.

שר הבריאות י. ברזילי:

או שהממשלה תחליט.

שר הבטחון מ. דיין:

הועדה ההיא אז החליטה על התיישבות בגוש עציון, וקיבלה החלטה עקרונית שתהיינה שתיים שלוש נקודות. מבחינה עקרונית זה אושר. כל הזמן הזה אין ספק שבמקום הזה, דוקא על מנת לקשור את האזור עם ישראל הישנה, צריכים להיות מספר נקודות בגוש אחד. המכתב ששר השיכון צריך זה מכתב תקציב מתכנון המשק. הועדה קבעה שזה ענינו של שר החקלאות לקבוע על מה יתבסס כל משק, וממה יתפרנס. זה הכל ענין של כסף, ועל זה צריך להחליט משרד החקלאות במסגרת מינהל התכנון, שצריך לקבוע את הייסוד לכל ישוב, אם זו בריכת דגים, לול או דבר אחר שעליו יתבסס המשק.

שר הפנים מ. ח. שפירא:

אני רוצה לדעת מי מקבל על עצמו לדאוג לכך

שהענין הזה יוזז.

שר החקלאות ח. גבתי:

ההחלטה של הועדה בזמנו היתה על הקמת ישובים חקלאיים. היא החליטה על כפר עציון א', ויש החלטה על כפר עציון ב', פירוש הקמת עוד ישוב. על מרכז כפרי כזה, שהוא יותר מרכז רוחני, איש לא החליט. אני גם לא חושב שזה שייך לכל הפרשה הזאת של התיישבות, כי באופן מעשי, חוץ מזה שזה יוסיף עוד "ישיבה", אין עוד החלטה לגבי שני הישובים הנוספים, ועל זה יש צריך להחליט. אם הממשלה תחליט, צריך להחליט על תקציב. בתוך התקציב שאושר לשנה זו, לא הוכנס העניין הזה, והוא עדיין לא בשל לביצוע.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

זה לא פתח חשוב מהאחזות ברמת הגולן.

שר הבריאות י. ברזילי:

מי אומר שזה לא חשוב.

שר השיכון מ. בנטוב:

שר השיכון יכול להחליט על זה?

דוד מ. ספיר:

אתם החלטתם על עניינים שקשורים בעשרות

מיליונים.

שר השיכון ט. בנטוב:

בשטח השיכון אבל לא בשטח ההתיישבות.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

בזמנו דובר בממשלה רק על ישיבת חברון. אני נגד זה שהממשלה תבנה ישיבות. אני מציע להקים ועדה מצומצמת של שר האוצר, שר השיכון, שר החקלאות ושר הפנים, והם יביאו לנו הצעה קונקרטית, גם חקציבית.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני מבקש לצרף אותי לוועדה. אינני יודע מניין ההחלטה שמרכז כפרי בגוש עציון פירושו "ישיבה". זה לא היה אז.

שר הסעד י. בורג:

מדובר על מרכז כפרי ובתוך זה גם "ישיבה".

ראש הממשלה ל. אשכול:

יש הרכבה מרכזים כפריים ואנחנו לא הקימונו שם "ישיבות". אני חשבתי כל הזמן שזה קשור לעניין הישיבה של חברון.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

גוש עציון זה ליד חברון.

ד"ר מ. ב. נטוב:

אפשר לאתר שם מקום ל"ישיבה".

ראש הממשלה ל. אשכול:

או הועדה תרון בענין זה ותחליט. אם שם יהיה ישוב חקלאי, אני מניח ששם יהיה בית ספר מרכזי.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

גם בית ספר וגם ישיבה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אינני יודע למה אנחנו רוצים להפוך את עצמנו. אנחנו רוצים לחפש מקורות הכנסה ופרנסה. אני מבין שיבואו בחצעה להעביר לשם בית מלאכה זה או בית תרומה זה וזה. אני רוצה שתהיה ועדה שתבדוק את הענין, ונדע למה אנחנו נכנסים.

שר השיכון מ. בנטוב:

אני מבקש לא להכניס אותי לוועדה, אין לי שום קשר. יגידו לי לבנות - נבנה. אנחנו לא יכולים להחליט על מרכז כפרי, אם יחליטו - אנחנו נבצע.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני רוצה לשאול את שר החקלאות האם בוחס לישובים חדשים יש עוד איזה מעמד למחלקת ההתיישבות של הסוכנות.

שר החקלאות ח. גבתי :

היא עושה זאת.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אז צריך לצרף גם את נציג מחלקת ההתיישבות. אני מציע שבועדה ישתתפו שר האוצר, שר החקלאות, שר הפנים ושר המשפטים.

שר המשפטים י.ש. שפירא :

שר המשפטים לא הציע את עצמו.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אז נצרף את שר העבודה ואת שר השיכון. אם כי הוא צודק, שזה לא נוגע לו, אם יחליטו, יעשה זאת. נציג מחלקת ההתיישבות של הסוכנות צריך להשתתף בוועדה זו, ואני רוצה להיות בה.

מ ח ל י ט י ס, ועדת שרים תבדוק את האפשרות להקמת מרכז כפרי בגוש עציון ותביא הצעותיה לאישור הממשלה.

הרכב הועדה: ראש הממשלה - יו"ר, שר האוצר, שר החקלאות, שר העבודה ושר הפנים. נציג מחלקת ההתיישבות של הסוכנות היהודית יוזמן לשיבות

הועדה.

הישיבה נועלה בשעה 12.35